

ЛОКАЛНИ АКЦИОНИ ПЛАН ЗА МЛАДЕ 2011–2015.

САДРЖАЈ

Одељак 1.	УВОД
1.1.	Уводна реч председника општине
1.2.	Канцеларија за младе
1.3.	Радна група за израду ЛАП-а за младе
1.4.	Методологија рада
Одељак 2.	ПРИНЦИПИ И ВРЕДНОСТИ
Одељак 3.	КОНТЕКСТ
3.1.	Географски подаци
3.2.	Демографски подаци
3.3.	Анализа кључних актера
3.4.	Анализа постојећих ресурса
3.5.	SWOT анализа
3.6.	Истраживање о сопственим потребама младих
3.7.	Пресек стања и положаја младих
Одељак 4.	СТРАТЕШКИ ПРАВЦИ И ПРИОРИТЕТИ
Одељак 5.	ПОВЕЗАНОСТ СА ДРУГИМ СТРАТЕШКИМ ДОКУМЕНТИМА
5.1.	Повезаност са Националном стратегијом за младе
5.2.	Повезаност са другим локалним стратегијама
Одељак 6.	МЕХАНИЗМИ ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ
Одељак 7.	ПРОМОЦИЈА ЛАП-а ЗА МЛАДЕ

АНЕКСИ	
Анекс 1	Акциони план за 2011. годину
Анекс 2	Акциони план 2012–2015. године

1.1. Уводна реч председника општине

Израда Локалног акционог плана за младе је још један доказ да општина Прокупље стратешки и плански приступа креирању мера за побољшање свих друштвених сегмената. Овај изузетно важан документ треба да буде окосница за свеукупну делатност на нивоу локалне заједнице, како би се проблеми, који су евидентно присутни, решавали брзо, ефикасно и са видљивим резултатима.

Национална стратегија за младе дефинисала је смернице, принципе и вредности које смо користили у изради овог Акционог плана. Формирали смо Канцеларију за децу и младе и Савет за младе, свесни да без институционалног оквира, иза којег стоји локална самоуправа, као гарант реализације планираних мера, нема уверљивог доказа о бављењу младима у континуитету, на начин који ће услове њиховог живота и рада трајно променити на боље. Млади су кључна снага сваке заједнице, а њихов одлазак у веће градове представља проблем који доводи до тога да они који треба да омогуће оживљавање и просперитет локалне заједнице, непрестано одлазе и успоравају исти, уместо да га јачају.

Општина Прокупље се овим акционим планом обавезује да предложи мере и акције које ће бригу о младима учинити одрживом и из године у годину све бољом.

Локална самоуправа ће координирати процес спровођења Акционог плана и подржати све учеснике у овом процесу, на локалном и регионалном нивоу, да се неометано посвете побољшању услова живота и рада младих људи.

Председник Општине Прокупље

Милан Арсовић

1.2. Канцеларија за децу и младе

Канцеларија за младе (КЗМ) општине Прокупље јесте одрживи сервис за младе, спона између државе, локалне заједнице и младих која делује као засебно тело у оквиру локалне самоуправе и која се бави искључиво питањима младих.

КЗМ у Прокупљу ствара услове за квалитетнији живот младих људи и њихово активно учешће у савременим токовима развоја друштва. Њени основни циљеви јесу идентификовање потреба и проблема младих и приступање методама њиховог решавања, као и промовисање вредности толеранције, поштовања људских права и равноправности.

Канцеларија за младе општине Прокупље основана је одлуком Скупштине општине 2009. године. У канцеларији ради двоје запослених, координаторка и сарадник. КЗМ је од самог оснивања отпочела активно деловање и до сада је организовала низ активности:

Активности КЗДМ Прокупље октобар 2009. - јул 2010.

октобар 2010.

- организовање трибине „То је моје место, ту је моје место!“ у сарадњи са Тимом деце и младих „О-рук!“ – акција за изградњу већег броја терена и спортских игралишта
- организовање културне вечери „То је моје место, ту је моје место!“ у сарадњи са Тимом деце и младих „О-рук!“ – промоција младих и неафирмисаних стваралаца (проза и поезија)
- информисање јавности о улози КЗДМ: изјаве и саопштења, гостовање у медијима (РТВ Зона, ТВ Мост-нет)
- учешће у активностима поводом обележавања „Дечије недеље 2009.“ (5-11.октобар)
- израда предлога пројеката за изградњу дупле балон хале за ОШ „Ратко Павловић Ћићко“ и Гимназију Прокупље
- израда предлога пројеката за реконструкцију објекта ОШ „9.октобар“ у Доњој Стражави
- уступање опреме и простора локалним НВО за реализацију њихових пројекних активности
- организовање састанака Тима за Локални план акције за децу (ЛПА за ецу) и Савета за ЛПА за децу
- организовање посете деце и младих из ЛПА за децу Прокупља Народној скупштини Републике Србије
- израда и достављање периодичних извештаја за школе о учешћу ученика у пројектима и евентуалном одсуству са наставе
- организовање волонтера за продају улазница за хуманитарну утакмицу у организацији Клуба навијача „Црвена звезда Београд – Прокупље“
- организовање вршњачких едукација поводом обележавања „Недеље Уједињених нација у Србији 23-30.октобар 2009.“ (репродуктивно здравље, полно преносиве болести, ХИВ/АИДС)
- анализа предлога пројекта потенцијалних партнера и консултације са руководством ЛСУ Прокупље ради давања подршке за конкурсе МОС
- израда извештаја о тренингу за поспешивање активизма младих, који је организован за младе из општина Прокупље, Пирот и Врање
- периодични састанци – консултације са председником Савета за младе Општине Прокупље

ноембар 2009.

- консултације са основним и средњим школама ради заједничке израде предлога пројеката
- периодични састанци – консултације са председником Савета за младе Општине Прокупље
- подношење предлога пројекта за изградњу дупле балон хале за ОШ „Ратко Павловић Ћићко“ и Гимназију Прокупље
- организовање продаје производа из УНИЦЕФ-а ради прикупљања средстава за помоћ угроженима на Хаитију (у сарадњи са О-рук! тимом)
- припрема и подношење апликације за кандидатуру Тима деце и младих „О-рук!“ за награду међународног фонда „Александер Бодини за 2009“ (у сарадњи са УНИЦЕФ-ом)
- информисање партнера о програмима донатора (прослеђивање информација о актуелним конкурсима)
- учешће на регионалним тренинг радионицама (Југоисточна Србија и Бугарска) ради заједничке сарадње на изради предлога пројеката за ЕУ фондове
- набавка едукативног и промотивног материјала за организовање вршњачких едукација поводом Међународног дана борбе против ХИВ/АИДС

децембар 2009.

- израда Годишњег извештаја о реализацији ЛПА за децу у 2009.години и достава УНИЦЕФ-у
- припрема и учешће на тренингу за вршњачке едукаторе - јачање и проширивање знања и развој вештина вођења вршњачких радионица (у сарадњи са УНИЦЕФ – ом и „О-рук! тимом)
- организовање и спровођење радионица за децу и младе - припрема и реализација акција (у сарадњи са УНИЦЕФ-ом) /уговарање сале, набавка опреме и материјала, обавештавање и позивање младих и осталих чланова ЛПА тима, набавка освежења и др./
- организовање вршњачких едукација поводом Међународног дана борбе против ХИВ/АИДС (у сарадњи са О-рук! тимом)
- организовање продаје производа из УНИЦЕФ-а ради прикупљања средстава за помоћ угроженима на Хаитију (у сарадњи са О-рук! тимом)
- израда упитника и спровођење анкете о задовољству сарадње деце и младих са тимом за ЛПА за децу и ЛС Прокупље и могућностима проширења сарадње (у сарадњи са УНИЦЕФ-ом)
- учешће на завршној презентацији резултата пројекта „Успостављање нових резултата пројекта за унапређење општих услова живота и промоција безбедног окружења за младе у Нишавском и Топличком округу
- израда и достављање периодичних извештаја о раду КЗДМ
- учешће на студијском састанку са представницима БИХ и Републике Српске - преношење искустава у развоју ЛПА за децу Прокупље (организатори УНИЦЕФ и Републички завод за статистику)
- уступање опреме и простора локалним НВО за реализацију њихових пројекних активности
- периодични састанци – консултације са председником Савета за младе Општине Прокупље
- израда и достављање периодичних извештаја за школе о учешћу ученика у пројектима и евентуалном одсуству са наставе
- организовање волонтера за продају улазница за хуманитарну утакмицу у организацији Клуба навијача „Црвена звезда Београд – Прокупље“

јануар 2010.

- састанак са представницима УНИЦЕФ-а – 1. консултације у вези подршке за организовање семинара-радионица за активну сарадњу деце и младих и одраслих на развоју ЛПА за децу у општини Прокупље, 2. могућност сарадње на изради ЛПА за младе
- периодични састанци – консултације са председником Савета за младе Општине Прокупље
- дистрибуција промотивног материјала МОС и других партнера
- семинар-саветовање са УНИЦЕФ-ом, Републичким заводом за статистику и представницима других општина – дефинисање сета основних индикатора за праћење положаја становништва у Србији (са фокусом на децу и младе)
- организовање састанка са локалним партнерима и донаторима ради дефинисања улога и израду предлога пројеката за реконструкцију објекта ОШ „9.октобар“ у Доњој Стражави
- периодични састанци – консултације са председником Савета за младе Општине Прокупље
- учешће на презентацији Клуба навијача „Црвена звезда Београд – Прокупље“ – представљање годишњих резултата и планова
- информисање корисника и јавности о програмима у које је КЗДМ укључена
- информисање партнера о програмима донатора (прослеђивање информација о актуелним конкурсима)

фебруар 2010.

- израда и достављање Годишњег извештаја–упитника за МОС (израда Акционог плана Националне стратегије за младе)
- консултације са локалним НВО – информисање о програмима донатора
- учешће на састанцима са регионалним КЗМ
- организовање састанака партнера ради израде предлога пројеката (за потребе ОШ „9.октобар)
- организовање састанака са локалним волонтерима
- информисање јавности о активностима КЗДМ Прокупље – гостовање у медијима
- организовање снимања специјалних ТВ емисија и репортажа о активностима младих волонтера из Прокупља (РТС и ТВ Мост-нет)
- периодични састанци – консултације са председником Савета за младе Општине Прокупље
- организовање пописа и повраћаја непродатих УНИЦЕФ производа и достављање извештаја о продаји ради прикупљања помоћи за Хаити (и достављање извештаја о уплати средстава)
- учешће на Јавној расправи поводом усвајања Буџета општине Прокупље за 2010. годину
- информисање партнера о програмима донатора (прослеђивање информација о актуелним конкурсима)

март 2010.

- израда и достављање периодичних извештаја за школе о учешћу ученика у пројектима и евентуалном одсуству са наставе
- периодични састанци – консултације са председником Савета за младе Општине Прокупље
- учешће на састанцима младих волонтера
- организовање консултативног састанка младих из Прокупља поводом израде Закона о младима (учешће регионалног координатора за КЗМ)
- помоћ и подршка младима ради подношења апликације за ИСАК фонд
- помоћ младим активистима ради израде презентације за представљање примера добре праксе о сарадњи деце и младих и Локалне управе

Прокупље на развоју Локалног плана акције за децу општине Прокупље – представљање Радној групи за права детета народне скупштине Републике Србије и руководству ЛСУ Града Лесковца и стручној јавности и младима у Лесковцу

- представљање примера добре праксе сарадње деце, младих и одраслих - учешће на састанку за представљање развоја Локалних планова акција у Србији - представљање програма Радној групи за права детета народне скупштине Републике Србије и руководству ЛСУ Града Лесковца и стручној јавности и младима у Лесковцу (консултације са УНИЦЕФ-ом – израда агенде, организовање превоза и одсуства са наставе младих активиста-презентера, достављање извештаја школама)
- израда плана активности реализације Локалног плана акције за децу у 2010. и достава УНИЦЕФ-у
- организовање волонтера за продају улазница за хуманитарну утакмицу у организацији Клуба навијача „Црвена звезда Београд – Прокупље“
- учешће на регионалном састанку у Нишу поводом оснивања Крвне организације младих Србије
- учешће на представљању резултата и планова Тима деце и младих „О-рук!“ (уручивање захвалница партнерима организације)
- информисање јавности о раду КЗМ – саопштења, гостовања у медијима и др.

април 2010.

- организовање позоришне представе за ученике у ОШ „Вук Караџић“ из села Житни Поток и подручних одељења (у сарадњи са дечијом секцијом „Лектирићи“ из прокупачке библиотеке и Тимом деце и младих „О-рук!“) /обезбеђивање средстава од донатора, уговарање термина, обезбеђивање опреме и др./
- периодични састанци – консултације са председником Савета за младе Општине Прокупље
- учешће на састанцима младих волонтера
- учешће на омладинској конференцији “Европске перспективе младих” у организују МОС и Београдског фонда за политичку изузетност - Београд
- учешће у консултативном процесу за ревидирање Националног плана акције за децу Републике Србије и укључивање локалних сарадника (деце, младих и одраслих)
- израда извештаја и достављање предлога са коментарима ЛПА тима из Прокупља поводом ревидирања Националног плана акције за децу (сарадња са УНИЦЕФ-ом и Саветом за права детета Владе РС)
- информисање партнера о програмима донатора (прослеђивање информација о актуелним конкурсима)
- израда извештаја – упитника (достава података за МОС)
- организовање радионица за децу и младе из Прокупља са тренером из УНИЦЕФ-а – подршка развоју активизма код младих
- организовање волонтера – преводиоца за међународни Меморијални турнир у фудбалу „Пеђа и Данило“

мај 2010.

- консултације са ЛСУ Прокупље и организацијом Пријатељи деце Прокупље у вези учешћа тима деце и наставника из Прокупља на дечије игре без граница „Игродром 2010.“
- периодични састанци – консултације са председником Савета за младе Општине Прокупље

- учешће на састанцима младих волонтера Тима деце и младих „О-рук!“ – помоћ за организовање „Журке под маскама“ (представљање оригиналних креација младих)
- консултације са НВО „Друштво Рома“ у вези заједничких активности и израде предлога пројеката
- учешће на УИЦЕФ семинару „Социјална мобилизација“ (обуку прошло и двоје младих активиста из Прокупља)
- уступање простора и опреме за састанке – активности омладинским НВО (ТНТ група, ЕХО)
- организовање састанака са младим волонтерима – припрема за дружење са младима из Коретишта са Косова и Метохије у оквиру њихове посете Прокупљу
- консултације са УНИЦЕФ-ом о подршци за реализацију заједничких активности и пројеката
- анализа предлога пројекта потенцијалних партнера и консултације са руководством ЛСУ Прокупље ради давања подршке за конкурсе МОС

јун 2010.

- представљање примера добре праксе развоја ЛПА представницима високе делегације Јерменије (сарадња ЛПА тима, модели истраживања за израду ЛПА, сарадња са младима, сарадња са мањинским организацијама) – организовано састанка гостију са ЛПА тимом, младима и НВО „Друштво Рома“
- информисање јавности о раду КЗДМ - интервјуи, гостовања у студију, саопштења (РТС, РТВ Зона, РТВ Мост-нет, дописници штампаних медија, Топличке новине)
- информисање партнера о програмима донатора (прослеђивање информација о актуелним конкурсима)
- периодични састанци – консултације са председником Савета за младе Општине Прокупље
- организовање састанка Савета за ЛПА за децу – периодичне консултације
- учешће на саветовању „Будућност Развојно образовних центара у Србији“ – програм за подршку сиромашним породицама
- организовање састанака поводом истраживања о сарадњи младих и ЛСУ Прокупље (истраживач - председник општине – ЛПА тим – млади)
- консултације са локалним партнерима о пројектима за особе са инвалидитетом
- Амбасада САД – консултације о подршци за реализацију заједничких пројеката
- обезбеђивање техничке и логистичке подршке за госта – новинара за снимање филма о активностима у оквиру ЛПА програма и акцијама Тима деце и младих „О-рук!“

јул 2010.

- УНИЦЕФ – састанак у вези израде предлога пројеката
- Амбасада САД – прослава дана независности
- ангажовање младих волонтера за промоцију ЛПА програма на фестивалу ЕХИТ 2010. (у сарадњи са УНИЦЕФ-ом) - обезбеђивање неопходних докумената и спровођење процедура
- учешће на семинару о дискриминацији у организацији „Друштва за унапређивање ромских насеља“
- састанак са директорима ОШ – израда предлога пројеката (подела задужења)

- консултације са координаторима општина у програму ЛПА – израда предлога пројеката
- периодични састанци – консултације са председником Савета за младе Општине Прокупље
- учешће на састанцима младих волонтера - помоћ младима за аплицирање на конкурс
- припрема и достава података за пројекат „Одрживи сеоски образовни туризам“ (сарадња са УНИЦЕФ-ом)
- учешће на церемонији доделе повеља „Грађанин по мери деце“ у оквиру програма обележавања славе града Прокупља (у организацији Тима деце и младих „О-рук!“)

август 2010.

- Формирање радне групе за израду ЛАП-а за младе
- Гостовање на локалној телевизији Мост-Нет

септембар 2010.

- Организовање реп журке – подршка младој реп групи Критикал
- Чланак у Топличким новинама о почетку израде ЛАП-а за младе
- Округли сто у Блацу на тему нацрт Закона о младима
- Семинар „Планирање у области омладинске политике“ – организатор МОС

октобар 2010.

- Партнерство на пројекту „Академија омладинског рада“
- Тренинзи за ЛАП
- Учешће у радионици „Еко инклузив“ – организатор Форум ОСИ
- Учешће на трибини „Трговина људима“ – организатор ПУ Прокупље

новембар 2010.

- Учешће на тренингу за локалне координаторе на тему „Демократско учешће младих“ – организатор Министарство омладине и спорта и Савет Европе
- Обука USAID PPES програм о омладинском предузетништву- одржана два семинара
- Учешће на пројекту „Проактивни млади на Балкану“ – организатор Проактив

децембар 2010.

- Обележавање 1.децембра- предавање у основној школи, вршњачка едукација, улична акција заједно са Црвеним крстом (дељење промо материјала, пуштање филма „Дечак који се стидео, тематска журка у Клуб-у 40“),
- Промовисање на локалној телевизији.

КЗМ ће у будућности радити на јачању својих капацитета и још интензивнијем и свеобухватнијем раду. КЗМ планира да настави са досадашњим и покрене нове активности. Основне смернице у даљем раду КЗМ биће одређене Локалним акционим планом за младе.

Од посебног је значаја да у будућем периоду буду испуњени следећи утврђени минимални стандарди и планиране активности рада КЗМ: административни трошкови, плата координатора, усавршавање координатора и волонтера, успостављање квалитетне комуникације са МОС-ом и другим КЗМ у окружењу, повећање видљивости КЗМ, обележавање „Међународног дана младих“ и других важнијих датума који се тичу младих, едукативне и креативне радионице, трибине и курсеви, подстицање волонтеризма, учешће у културним и спортским активностима у заједници.

Да би се ови минимални стандарди/активности испунили неопходно је да КЗМ има одређен загарантован буџет.

Канцеларија представља примарно тело у Општини које се брине о младима, па би њено даље јачање требало да буде од приоритетне важности.

1.3. Радна група за израду ЛАП-а

Чланови радне групе су:

1. Младен Ђелић, у области здравства,
2. Иван Зечевић, у области запошљавања,
3. Миладин Милосављевић, у области образовања,
4. Вања Стојановић, у области спорта и туризма,
5. Гордана Костић, у области социјалне заштите,
6. Ненад Каличанин, за безбедност,
7. Иван Лепојевић, за правосуђе,
8. Бисерка Милосављевић, у области културе,
9. Мирољуб Красић, у области заштите животне средине и одрживог развоја,
10. Драгана Станковић, за информисање,
11. Душица Динић, испред Црвеног Крста,
12. Мики Миловановић, испред Дома ученика,
13. Милош Цветковић, председник Савета за младе,
14. Ненад Динић, одборник СО-е Прокупље,
15. Бранко Денић, као представник Општинског Већа,
16. Ивана Аранђеловић, као координаторка Канцеларије за децу и младе.

1.4. Методологија рада

Процес израде Локалног акционог плана за младе (ЛАП) инициран је и вођен у сарадњи са Министарством омладине и спорта (МОС). Целокупност процеса израде ЛАП-а пратио је и усмеравао стручни консултант МОС-а чиме се постигла усаглашеност са Националном стратегијом за младе и АП за младе, као и осталим секторским документима. Уз подршку консултанта, нуклеус будућих стандарда рада КЗМ уграђен је у планиране активности и циљеве ЛАП-а.

Израда ЛАП-а је методолошки заснована на партиципативном приступу, који подразумева директну укљученост свих јавних и приватних заинтересованих страна у току трајања целокупног процеса. Партиципативни приступ у изради ЛАП-а не односи се само на заједничку израду стратешког документа и пратећих анекса, већ омогућава шире учешће заједнице у идентификацији, активирању и координацији партнерстава за имплементацију појединих активности и пројеката.

Разлог за увођење партиципативне методе је пре свега практичне природе. Без партиципативног приступа често се локалним заједницама намећу обавезе да спроведу одређене активности, иако сама заједница није била укључена у тај пројекат. На крају, партиципативни приступ побољшава квалитет донетих одлука тако што омогућава:

- Базу знања за одговоран процес доношења одлука заснованих на чињеницама;
- Широку базу подршке за донесене одлуке;
- Колективно власништво над проблемима и решењима проблема;
- Јачање локалних капацитета за имплементацију пројеката;
- Повратне информације за руководство.

Различити субјекти, са различитим улогама и функцијама, били су укључени у процес израде Локалног акционог плана за младе, почев од фазе планирања па до фазе дефинисања реализације назначених управљачких активности. Све јавне и приватне заинтересоване стране који живе и раде на територији Општине биле су задужене за општу елаборацију Локалног акционог плана за младе, док су стручне стране окупљене у Радну групу и координациони тим учествовали у изради ЛАП-а.

Процес израде Локалног акционог плана за младе састојао се из више фаза.

Циклус израде Локалног акционог плана за младе почео је формирањем Радне групе и дефинисањем основних принципа и вредности на којима ЛАП почива.

У другој фази установљен је контекст, израдом анализе текућег стања заједнице – профилисањем заједнице, и то првенствено из визуре положаја и проблема младих. Конкретно, у овој фази израђени су географски и демографски профил заједнице, анализа кључних актера и расположивих ресурса, SWOT анализа. Такође, за ову прилику спроведено је посебно истраживање младих о сопственим потребама. Резултати тог истраживања битно су допринели дефинисању положаја младих у заједници. На основу резултата добијених у другој фази, урађен је пресек стања и положаја младих у локалној заједници.

Након ове фазе, на основу свих дотадашњих резултата, утврђени су стратешки правци и приоритети ЛАП-а.

Потом су дефинисани детаљни акциони планови, са конкретним активностима које треба спровести.

У наредној фази дефинисани су механизми спровођења ЛАП-а (уз одговарајући мониторинг и евалуацију) и модалитети промоције ЛАП-а.

На крају, нацрт ЛАП-а је читала и дорадила Радна група, а затим га упутила органима ЛС на усвајање. ЛАП је усвојило општинско веће и као нацрт документа припремило га за јавну расправу и скупштинско усвајање. У општинском буџету обезбеђена су средства за спровођење ЛАП-а чиме је, уз очекивано суфинансирање МОС-а и других донатора, обезбеђено његово спровођење.

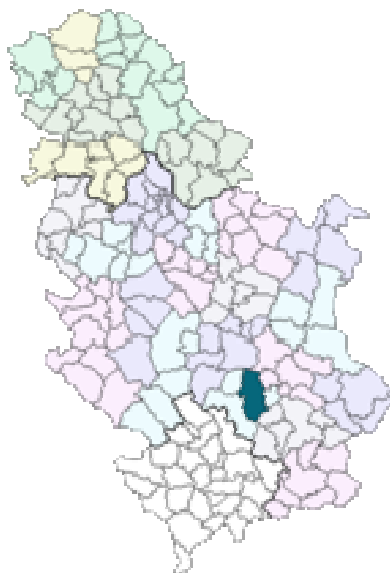
Одељак 2. ПРИНЦИПИ И ВРЕДНОСТИ

Локални акциони план за младе општине Прокупље, у току свог рада и креирању мера за побољшање статуса младих, користиће принципе на којима је рађена Национална стратегија за младе, јер произлазе из вредносног система чији су основ Устав Републике Србије, Универзална декларација о људским правима, Конвенција УН о правима детета са Протоколима, Конвенција Савета Европе о људским правима и основним слободама и Међународни пакет о грађанским и политичким правима.

Принципи Локалног акционог плана за младе су:

- **Поштовање људских права** – Обезбеђује се да сви млади имају иста права без обзира на пол, расну и националну припадност, религијско и политичко опредељење, сексуалну оријентацију, социјални статус, као и функционалне сметње/инвалидитет. Обезбеђују се равноправне могућности за развој младих засноване на једнаким правима, а у складу са потребама, властитим изборима и способностима.
- **Равноправност** – Омогућава се да сви млади имају право на једнаке шансе, на информисање, на лични развој, доживотно учење, запошљавање у складу са разноврсним сопственим карактеристикама, изборима и способностима. Обезбеђује се поштовање родне равноправности, недискриминације, слободе, достојанства, безбедности, личног и друштвеног развоја младих.
- **Одговорност** – Подстиче се и развија одговорност оних који раде са младима, као и одговорност младих у складу са њиховим могућностима.
- **Доступност** – Препознају се и уважавају капацитети младих као важног друштвеног ресурса и исказује се поверење и подршка њиховим потенцијалима: млади знају, могу, умеју. Омогућава се и обезбеђује доступност свих ресурса младима. Млади у Србији Обезбеђују се услови за очување здравља младих и квалитетно спровођење слободног времена. Афирмише се и стимулише постепено увођење и развијање инклузивног образовања на свим нивоима.
- **Солидарност** – Развија се интергенерацијска солидарност и улога младих у изградњи демократског грађанства. Подстичу се сви облици вршњачке солидарности, подстиче се култура ненасиља и толеранције међу младима.
- **Сарадња** – Подржава се и обезбеђује слобода удруживања и сарадња са вршњацима и подстиче интергенерацијска сарадња, на локалном, националном и међународном нивоу.
- **Активно учешће младих** – Обезбеђују се права, подршка, средства, простор и могућност како би млади учествовали у процесу доношења одлука, као и у активностима које доприносе изградњи бољег друштва.
- **Интеркултурализам** – Омогућава се поштовање различитости у свим областима људског живота, толеранција, као и афирмација уметничких и креативних приступа усмерених на неговање и развијање интеркултуралног дијалога међу младима.
- **Целоживотно учење** – Промовише се целоживотно учење у којем се афирмишу знање и вредности и омогућава стицање компетенција. Обезбеђује се повезивање формалних и неформалних облика образовања и развијање и успостављање стандарда у образовању.
- **Заснованост** – Обезбеђује се да сви стратешки концепти, принципи и активности који се односе на младе буду засновани на утемељеним и релевантним подацима и резултатима истраживања о младима.

3.1. Географски подаци

Слика 1. Положај општине Прокупље у Републици Србији

Положај и величина

Општина Прокупље налази се у Топличком округу. Простире се на површини од 759 км², а број становника који живе на тој територији износи 48.501. Град Прокупље се налази на следећим географским координатама: 43° 13' г.ш. 21° 35' г.д., на надморској висини од 255 м, а број становника који живи на територији града Прокупља износи 27.673.

Повољан географски положај и конфигурација терена условили су да најзначајнија средњебалканска трансверзала која повезује Црно море с Јадранским, делом иде реком Топлицом, затим Косаницом и даље преко Косова и Метохије чинећи најкраћу везу између Моравско-вардарске долине и Јадранског мора. Овај путни правац, уз низ споредних, био је од прворазредног значаја за сва историјска и културна кретања у овом делу наше земље.

Данашњи град Прокупље смештен је дуж обала реке Топлице, тамо где се завршава њен средњи ток и одакле се, на изласку из града, котлина шири у плодну добричку равницу. Окружен и стешњен брдима Хисаром (358), Боровњаком (393), Губом (339) и Соколицом (474), град је густо насељен, размештен на надморској висини 250–350 м. Нова насеља ничу на слободним површинама према Плеханој кући, Ђуревцу и Стражави, готово спајајући град с оближњим селима.

У Прокупље се стиже из правца Ниша, краћим путем преко Мерошине или дужим преко Дољевца. Један путни правац води на запад ка Куршумлији, а код Белољина се одваја пут ка Крушевцу.

Клима

Умерено-континентална клима са благим прелазима између годишњих доба у котлини, али зато дуга и оштра зима на планини, условили су плодно тле дуж реке и њених притока, богатство шумама и пашњацима како на територији општине Прокупље, тако и у ширем округу.

Умерено-континентална клима и брдско планинско подручје, као и богатство подземним текућим и термоминералним водама, пружа повољне услове за економски развој општине.

Земљиште и живи свет

Подручје општине Прокупље простире се на површини од 75.896 ха. Од ове површине пољопривредно земљиште заузима 45.083 ха или 60%, шума 26.895 ха или 35% и неплодно земљиште 3.918 ха или 5%.

Земљиште поред река користи се за производњу ратарских култура, а у брдско-планинском подручју за гајење воћарских култура од којих водећу улогу имају шљива и вишња. За воћарску производњу постоје изванредни како природни тако и земљишни услови. Конфигурација земљишта је већим делом брежуљкаста до брдско планинска. Плитак и растресит педолошки покривач, олујне кише праћене пљусковима, неправилна обрада земљишта и лош избор пољопривредних култура довели су до ерозије земљишта.

Природни ресурси

Општина има изузетно богат водни потенцијал – сагледан преко термо минералних подземних и текућих вода, као и вештачке бране са одређеним капацитетом воде (брана Бресница, брана на Растовничкој реци и бунари на локацији званој Хисар).

Шумско богатство је изузетно важан природни ресурс. Квалитетно пољопривредно земљиште представља важан потенцијал, поготово при планирању и развијању пољопривредних грана.

Простор територије општине Прокупље је посебно богат биљним и животињским светом који прати климатске прилике овог подручја.

3.2. Демографски подаци

Број становника на територији општине Прокупље према подацима пописа из 2002. године износи 48.501, док је број становника Топличког округа био 102.075. Полна структура становништва је уравнотежена: мушкараца је 23.989, а жена 24.512. Процент сеоског становништва у односу на укупан број становника је 43%. Већи број становника је настањен на градском подручју 27.673 док је на селу 20.828 становника.

Табела бр. 1. Основно поређење Општине и окружења, према попису из 2002. год.

	Површина (км ²)	Процентуал но учешће	Број становника	Процентуално учешће	Густина насељености
Урбана зона	10	1,32	27673	57,06	2767
Рурална зона	749	98,68	20828	42,94	27,8
Општина	759	0,86	48501	0,65	63,9
Округ	2238	2,53	102075	1,36	45,6
Србија	88.361	100,00	7.498.001	100,00	85

Табела бр. 2. Број становника по пописним годинама

Година пописа	1971.	%	1981.	%	1991.	%	2002.	%
Општина Прокупље	57315	100	55718	100	51698	100	48501	100
Град Прокупље	20104	35,1	25602	46,0	27729	53,6	27673	57,0
Градска периферна насеља	5646	9,8	5962	10,7	6019	11,6	6126	12,7
Остала насеља	31565	55,1	24070	43,3	17956	34,8	14702	30,3

Старосна структура. Старосна структура становништва Општине показује тенденцију пораста броја старих. Све више је старих, а све мање младих. Ако упоредимо податке броја старих којих је 12.331 са бројем деце и младих до 18 година којих је 11.340, долазимо до податка да је старих више за преко 8%. Просечна старост у општини је 40,5 година (што по критеријумима демографа спада у зону дубоке демографске старости), а око 42% породица имају по два стара члана. Подела према старости од 0-4 године (2395), 5-9 (2703), 10-14 (3132), 15-19 (3110), 20-24 (3017), 25-29 година (3109). Повећана је стопа смртности за 17,5%, што говори о регресивном биолошком типу становништва. То показује и стопа фертилитета која је за око 20% мања.

Број младих у Општини према попису из 2002. био је 9.236. С обзиром на тренд смањивања броја становника, реално је претпоставити да је тај број сада још мањи, испод 9.000.

Природни прираштај. И у општини Прокупље је, као и у већини општина, негативни природни прираштај. Увид у виталне индексе становништва Општине указује на пад наталитета и кретање стопе природног прираштаја ка негативним вредностима. Све ово прати и повећање стопе опште смртности за 17,5% у обухваћеном периоду (1990–2003) што говори о регресивном биолошком типу становништва – све више је старих, све мање младих.

Табела бр. 3. Витални индекс становништва општине Прокупље

Godina	1990.	1997.	2003.
Stopa nataliteta (%)	11,6	10,87	10,1
Stopa opšte smrtnosti (%)	10,3	11,05	12,1
Stopa smrtnosti odojčadi	20,1	11,0	/
Stopa prirodnog priraštaja	+1,3	- 1,06	- 2,0

Миграције. Присутна је миграција из села у градове и из општинског средишта ка већим републичким центрима, што има за тенденцију смањење броја становника за око 5% у последних 14 година. Знатан број становника општине Прокупље се налази на привременом раду у иностранству. Како се миграција из периферних насеља не креће више ка Прокупљу него даље, ка већим центрима (пре свега Нишу) и иностранству, сам град Прокупље бележи мањи број становника (за 60 становника) него у претходном пописном периоду. Поједина сеоска подручја брдско планинског карактера су пред изумирањем.

Образовна структура становништва. Образованост становништва на територији општине Прокупље, према статистичким подацима је: незавршена основна школа - мушкарци 6.565, жене 3.615; основна школа - мушкарци 2.333, жене 5.031; средња школа – мушкарци 13.484, жене 6.158; више образовање - мушкарци 1.608, жене 681; висока стручна спрема - мушкарци 1.629, жене 650.

Незапослено и сиромашно становништво. Процент незапослених у односу на радно способне износи 26,1%. Процент становника испод границе сиромаштва износи 15%, а проценат становништва који користи неку врсту социјалне помоћи је 4,5%.

Број домаћинства. У периоду од 1971. до 2002. године појављује се обрнута пропорција између броја становника и броја домаћинства. Наиме, раст броја домаћинства није пратио константан раст броја становника, што би била логична последица. Објашњење раста броја домаћинства упркос депопулацији читавог простора општине Прокупље је у чињеници да се у раздобљу између 1971. и 1991. године одвијала изузетна грађевинска експанзија не само у Прокупљу него и у осталим насељима. Просечна величина домаћинства је драстично опала без обзира на вишак стамбеног простора који постоји у периферним селима и која упркос томе остају без становништва.

Етничка структура. Убедљиво највећи број становништва у Општини чине Срби. Међутим, карактеристично за подручје општине Прокупље је да на њеној територији живи велики број Рома. Према неким показатељима њихово учешће у укупном броју становника је око 10%.

3.3. Анализа кључних актера

3.3.1. Локална самоуправа – најбитнији актер развоја омладинске политике

Општина Прокупље, преко својих органа, у складу са Уставом и законом: доноси програме развоја, доноси урбанистичке планове, доноси буџет и завршни рачун, уређује и обезбеђује обављање и развој комуналних делатности, као и организационе, материјалне и друге услове за њихово обављање.

Општина доноси програме уређења грађевинског земљишта, уређује и обезбеђује коришћење пословног простора којим управља, стара се о заштити животне средине, уређује и обезбеђује обављање послова који се односе на изградњу, ревитализацију и реконструкцију, одржавање, заштиту, коришћење, развој и управљање локалним и некатегорисаним путевима, као и улицама у насељима.

Општина оснива установе и организације у области основног образовања, културе, примарне здравствене заштите, физичке културе, спорта, дечје и социјалне заштите и туризма, прати и обезбеђује њихово функционисање, организује вршење послова у вези са заштитом културних добара од значаја за општину, подстиче развој културно-уметничког аматеризма и ствара услове за рад установа културе чији је оснивач.

Општина обавља и низ других функција у складу са законом.

Канцеларија за младе (КЗМ) општине Прокупље јесте одрживи сервис за младе, спона између државе, локалне заједнице и младих која делује као засебно тело у оквиру локалне самоуправе и која се бави искључиво питањима младих. КЗМ је званично отворена 9. октобра 2009. године. КЗМ је од самог оснивања отпочела активно деловање. Организовала је више активности и учествовала у неколико пројеката и програма (видети одељак 1.2). Канцеларија представља примарно тело у Општини које се брине о младима, па би њено даље јачање требало да буде од приоритетне важности. У КЗМ ради двоје запослених, координаторка и сарадник.

У општини Прокупље је формиран **Савет за младе**.

3.3.2. Образовање

На територији општине Прокупље постоји једна предшколска установа, седам основних, четири средње и једна виша школа. У граду постоји и школа „Свети Сава“ за основно образовање деце са лаком менталном ометеношћу у развоју, са 87 ученика и 12 одељења, као и школа за основно музичко образовање са 282 ученика и четири одсека. Укупан број ученика у основним и средњим школама у Општини је око 7.000.

Гимназија, Прокупље: има 20 одељења, 590 ученика и 59 запослених. Настава се обавља у згради проглашеној спомеником културе. Користе је две школе што знатно отежава наставни процес.

Медицинска школа "Др Алекса Савић", Прокупље: 24 одељења, три смера, 726 ученика, 83 радника у настави, 12 запослених ван наставе. Ово је једина прокупачка средња школа и једна од ретких стручних школа Србије која нема сопствену зграду.

Пољопривредна школа "Р.Ј.Сеља", Прокупље: 17 одељења, 408 ученика, 73 радника, 48 у настави и 25 ваннаставних. Настава се изводи у отежаним условима. Ово је једна од најстаријих пољопривредних школа у Србији, основана 1927. год.

Техничка школа "15.мај", Прокупље: 27 одељења, 690 ученика, 84 радника (68 у настави и 16 осталих). У зимском периоду има проблема са грејањем.

Виша пољопривредно-прехранбена школа, основана 1977.год. са следећим одсецима: Производња и прерада дувана, Прехрамбена технологија (смер технологија анималних производа и смер технологија биљних производа), Воћарство и виноградарство, Ратарство са повртарством, Заштита биља и Сточарство). Школа сваке године уписује 120 студената финансираних из буџета РС и 200 самофинансирајућих студената. Радни процес организује 48 запослених – 31 професор и 17 ваннаставних лица. Тренутно се у школи едукује 301 редован студент, а укупно 780 студената.

Школа располаже савремено опремљеним, специјализованим кабинетима и лабораторијама за редовну наставу, као и сопственом пољопривредном економијом која се користи за извођење практичне обуке студената. У саставу школе је библиотека са великим фондом стручне литературе, белетристике и часописа из области пољопривреде, сточарства и прехранбене индустрије.

Анализа стања у образовању

Стање у прокупачком образовању последњих година прошлог века било је, као и стање у читавој земљи – драматично. После петооктобарских промена, уз помоћ Европске комисије за ОР, локалних власти, сопственим напорима и донацијама санирана су поједина жаришта. Обновљени су санитарни чворови и школски тоалети у добром делу школа. Замењене су и клупе, столице, табле, нов намештај је пристигао из донација, свака градска школа је добила изванредан број компјутера, набављено је нешто нових учила, упристојен је школски простор, појачаване су стручне едукације кадрова.

Међутим, материјално стање у прокупачком образовању је и даље веома тешко. Незавршена је зграда Основне школе је у Малој Плани, а у једном објекту су смештене две средње школе (Гимназија и Медицинска школа). Видљиви су лоше стање школских објеката, неопремљеност кабинета и спортских сала, невоље са грејањем, дотрајали инвентар и санитарије.

Неадекватан је и профил школа, што показује чињеница да се велики број незапослених на евиденцији Службе за запошљавање образује управо у прокупачким средњим школама.

Информационо образовање у Општини на ниском је нивоу. У општини Прокупље 2007. године рачунар је поседовало само 8% домаћинстава на селу. Користило га је 57,1% ученика а интернет 26,7%.

Такође, посебан проблем је и образовање Рома. Процењује се да је 80% од укупног броја Рома потпуно или функционално неписмено, највише жена.

3.3.3. Здравство

Здравствена заштита становништва општине Прокупље остварује се у **Здравственом центру „Топлица“**, како на примарном (Домови здравља), тако и на секундарном нивоу (Општа болница). Општа болница Прокупље обезбеђује здравствену заштиту за цео Топлички регион. Кадар који обавља услуге у

специјалистичким амбулантама, такође је ангажован за обављање услуга у стационарној делатности.

Општа болница у Прокупљу има 440 болесничких постеља. У Општој болници ради 510 радника на неодређено време и 48 на одређено (укупно 558 радника), од чега је стално запослено 97 лекара. У Дому здравља у Прокупљу ради 345 радника на неодређено време и 40 на одређено (укупно 385 радника), од чега је 68 лекара.

Када је у питању кадар може се рећи да Здравствени центар "Топлица" има одговарајућу структуру и број кадрова потребних за извршење планских задатака, односно пружање квалитетне и правовремене здравствене заштите. У односу на укупан број становника у Општини, на једног лекара иде 298 становника, док на нивоу Републике Србије, на једног лекара иде 390 становника. У примарној здравственој заштити у општини Прокупље, један лекар иде на 736 становника, а републички просек је један лекар на 621 становника.

Саветовалиште за младе при дечијем диспанзеру Дома Здравља почело је са радом пре две године и ради једном недељно. У Саветовалишту раде педијатар, гинеколог и психолог. Теме које су обрађене за основне и средње школе у саветовалишту су репродуктивно здравље младих, полно преносиве инфекције, трудноћа, рађање и контрацепција, утицај медија на сексуално образовање, полни однос и сл.

Анализа стања у здравству

Најчешћи узроци обољевања становништва су болести дисајних органа. Процентуално учешће ових болести од свих болести у 1990. години износи 39,08% са стопом обољевања 403,1‰, а 2003. године износи 33,95% са стопом обољевања 194,8 на 1.000 становника.

Када су у питању болести система крвотока, 1990. године су представљале друге најчешће болести са процентуалним учешћем од 14,73% и стопом обољевања 147,16‰. Али 2003. године се померају на 3. место са процентом учешћа у укупном броју оболелих од 11,46%, а стопом обољевања од 65,77 на 1.000 становника.

Душевни поремећаји су 1990. године чинили 2,67% оболелих (27,51‰) док 2003. године показују пораст процента оболелих 4,60% са стопом обољевања 26,41‰.

Заразне и паразитарне болести су и даље присутне на територији општине Прокупље, што несумњиво говори о паду стандарда и лошим хигијенским навикама становништва. Уједно се бележе и нове болести као што су Туларемија и Лајмска болест, што у оцени и процени актуелне епидемиолошке ситуације даје оцену – несигурна.

Поред претходно наведених масовних незаразних болести треба рећи да су малигне болести са 0,29% (3,02‰) скоро троструко увећале 2003. године – 0,40% (8,41‰).

Када су у питању водећи узроци смрти и 1990. године и 2003. године прво место заузимају болести система крвотока (од 65,41% до 64,55%) а друго малигне болести.

Запажен је проблем ране, малолетничке трудноће. У 2005. години било је 4% мајки малолетница које су родиле, а у 1995. години 7%. О прекиду малолетничких трудноћа не постоји валидан податак због неадекватног пријављивања и постојања приватних ординација где се исте обављају.

Више од 6% анкетираних жена ромске националности није се породило у породилишту.

Рађање деце са конгениталним (урођеним) анормалијама (КА) стално и нагло расте од 4.28% (2002.) до чак 13.21% (2005. године).

Процент деце и младих узраста од 12 до 19 година која конзумирају дуван је 10.9, док алкохол конзумира 15.8%.

Више од половине деце и младих узраста од 12 до 19 година није спортски активно, 54.7%.

3.3.4. Запошљавање

Национална служба за запошљавање, филијала Прокупље усклађује понуду и тражњу на тржишту рада, посредује између предузећа, центара за обуку и школа, игра активну улогу у развоју локалних стратегија и програма запошљавања.

Филијала Националне службе за запошљавање је институција која организовано брине о незапосленима општине. Незапослени остварују право на обавештавање о могућностима и условима за запошљавање; посредовање у запошљавању; додатно образовање и обуку; мере активне политике запошљавања; новчану накнаду за време незапослености.

НСЗ у Прокупљу пружа младима следеће услуге: запошљавање по програму запошљавања младих „Прва шанса“, запошљавање приправника млађих од 30 година по чл. 45. Закон о доприносима за обавезно социјално осигурање (ослобађање послодавца од плаћања доприноса на терет послодавца у трајању од 3 године), запошљавање лица млађих од 30 година (ослобађање послодавца од плаћања доприноса на терет послодавца у трајању од две године).

Због ограничених финансијских средстава, не реализују се сви програми које иначе нуди НСЗ, попут додатног образовања, преквалификације и доквалификације и сл.

НСЗ има 30 запослених.

Млади и незапосленост

Број запослених на територији општине тешко је утврдити, јер док је један број радних организација под стечајем други имају само фиктиван број радника који нису радно ангажовани. Уз то поједини послодавци ангажују раднике који нису званично пријављени.

По евиденцији НСЗ-а из октобра 2010, број незапослених младих у Општини Прокупље је следећи:

Табела бр. 4. Број незапослених младих у Општини

Број мушкараца од 15-30 г	1080
Број жена од 15-30 г	1246
Укупан број младих лица на евиденцији	2326

Као што се из наведених података може видети, на евиденцији је тренутно 2.326 младих, од чега је 1.246 жена и 1.080 мушкараца. Посматрано по стручној спреми, то изгледа овако:

Табела бр. 5. Структура младих незапослених по стручној спреми

Степен стручне спреме	Мушкарци	Жене	Укупно
I	279	399	678
II	3	6	9
III	348	160	508
IV	366	513	879

V	1	1	2
VI	47	109	156
VII	36	58	94

Из табеле видимо да је велики број незапослених младих са I степеном стручне спреме, што је јако неповољан предуслов за добијање неког бољег запослења. Са друге стране, доста младих факултетски образованих чека на посао и постоји реално бојазан да то буде разлог због којег ће ова група квалитетних младих људи напустити свој родни крај.

3.3.5. Социјална заштита

Центар за социјални рад Прокупље главни је носилац активности из области социјалне заштите у Општини. Своју делатност Центар остварује у складу са Законом о социјалној заштити и обезбеђивању социјалне сигурности грађана, Породичним законом, Законом и Уредбом о збрињавању избеглица и др. Права која грађани остварују у систему социјалне заштите преко Центра су: заштита деце, омладине, одраслих и старих лица, материјално обезбеђење, додатак за помоћ и негу другог лица, право на помоћ за оспособљавање за рад, право на смештај у другу социјалну установу или породицу..

Остварујући Законом утврђене функције, Центар је у 2009. години обезбеђивао услуге за 4.068 лица, што у односу на укупан број становника износи нешто више од 8%.

Број корисника који се евидентира у Центру из године у годину се повећава, посебно када су у питању социјално-материјално угрожена лица.

У Центру је ангажовано 16 радника од чега је 10 са високом стручном спремом, један са вишом и пет са средњом стручном спремом.

Центар има свој пословни простор у Прокупљу у улици Татковој бр. 30. Зграда је старије градње и наменски је изграђена за потребе ове установе. Овај простор није адекватно опремљен за пружање услуга јер нема довољан број канцеларија, а и недостају савремена средства за рад (компјутери, програми).

Табела бр. 6. Преглед корисника по старосној структури

Старосна група / Година	2006.	2007.	2008.	2009.
Деца и омладина	921	1100	1265	1419
Одрасла лица	1596	1727	2015	2178
Остарела лица	436	427	439	471

У 2009. години, за различите врсте помоћи, како из области социјалне заштите тако и из области породичне заштите, Центру се обратило 4.068 лица, што је у односу на 2008. годину више за 348 лица, а у односу на укупан број становника општине износи више од 8%.

Малолетничка делинквенција показује тенденцију раста посебно кад су у питању учиниоци прекршаја. У највећем броју случаја, када су у питању кривична дела, ради се о крађама и насилничком понашању. А када су у питању прекршаји о непоштовању одредаба Закона о безбедности саобраћаја и ремећењу јавног реда и мира, неретко, ова дела малолетници чине под утицајем алкохола и психо-активних супстанци. Оно са чиме се Центар још суочава јесте и тенденција раста

броја разведених бракова, повећање броја деце без родитељског старања, као и нерешена стамбена питања за децу из хранитељских породица након навршене осамнаеста године.

3.3.6. Култура

Од свог настанка 1975. до данас више пута је мањао правни статус. Као самостална установа културе делује од 1992. године после доношења Акта о оснивању од стране Скупштине општине. У оквиру установе активно раде Аматерско позориште „Хранислав Драгутиновић“, Културно уметничко друштво „Абрашевић“, Књижевно друштво „Раде Драинац“ и новооснована Секција ликовних стваралаца. У оквиру Дома културе постоји и Биоскоп чија је делатност из економских разлога престала пре две године.

Дом културе припада такозваним поливалентним културним институцијама и у основи је базиран на афирмацији културног аматеризма у најширем смислу. Упркос лошим материјалним условима, недовољној опремљености како у погледу простора и опреме тако и у погледу већег броја стручно оспособљених професионалних кадрова (режисери, сценаристи, драматурзи, кореографи, костимографи и слично), Дом културе настоји да својим капацитетима подржи стваралаштво у разним областима било да је реч о појединцима или организацијама. Материјална средства која установа добија из буџета општине нису довољна да подмире потребе реализације програмских планова а недостатак средстава надоканђује се делимично од сопствених прихода и донатора. Дом културе има развијену сарању са осталим установама културе у граду као и сличним установама у земљи а неколико година уназад интензивно се ради на успостављању сарадње са сличним институцијама и у иностранству.

Готово сви програми и већина активности Дома културе изводе се у згради Биоскопа у оквиру које се налази сала са око 400 места. То је тренутно једина сала са гледалиштем у граду. У њој се одвијају и друге врсте програма чији су организатори разне организације (школе, хуманитарне организације, НВО, политичке странке и друго).

У реализацији програмских активности углавном учествују млади чија је заступљеност највећа у КУД „Абрашевић“ и његовим секцијама. Посебан програм намењен младима је везан за Књижевну омладину Прокупља као подмлатка Књижевног друштва „Раде Драинац“ а тиче се Ђурђевданског књижевног конкурса који подржава стваралаштво младих до 30 година а одржава се већ десетак година.

У Прокупљу активно раде следеће културне установе и институције: Дом културе „Радивој Увалић Бата“, Народна библиотека „Раде Драинац“, Народни музеј Топлице, Црквени хор Светог Прокопија, Гимназијски позоришни студио, Драмска секција ОШ „Ратко Павловић Ћићко“, Дечија ликовна колонија „Сунце“, Културно уметничко друштво „Светислав Мирковић Ненад“ из Мале Планае, Удружење ликовних уметника Топлице, Књижевна омладина Прокупља, а повремено културне манифестације организују и удружења грађана, односно невладине организације.

Дом културе „Радивој Увалић Бата“ настао је 1975. удруживањем уметничких друштава односно удружења грађана: Аматерског позоришта, Културно уметничког друштва „Абрашевић“ и Књижевног друштва „Раде Драинац“. Последњих десет година оваква организација не делује ефикасно, не омогућава свим актерима културног живота равноправан третман и не пружа културне услуге на задовољавајућем нивоу. У Дому културе запослено је укупно 16 радника.

Услед недостатка материјалних средстава и слободног времена аматера због борбе за егзистенцију, дошло је до деградације квалитета културног садржаја. Поред ових проблеми су и: неефикасност и гломазност тренутног система организације Дома културе, незадовољство постојећим системом самих секција (нарочито расподелом буџетских средстава), бирократизам управљања и успореност система, непостојање линеарне одговорности за стање у култури, недостатак контаката са међународним и републичким финансијским институцијама и донаторима, неразвијеност менаџерског и тржишног приступа, нефлексибилност за укључивање нових група у рад, застарелост и правни недостатак постојећег Статута (садашњи Статут усвојен је само од стране Управног одбора 1992.), непостојање трајних и препознатљивих пројеката у култури, недефинисање квалитетних садржаја и њихова неправилна верификација,...

У оквиру Дома културе постоји и биоскоп (400 седишта) који годинама послује на граници рентабилности. Евидентан је недостатак средстава за квалитетније савремене филмове као и лоши материјално-технички услови за емитовање филмова.

Поврх свега, услед деценијског парничног спора за власништво над зградом, објекат Дома културе је убрзано пропадао тако да је данас у готово неупотребљивом стању.

Народна библиотека „Раде Драинац“ је једна од најстаријих установа у Прокупљу и Топлици, баштини традицију библиотекарства Грађанске читаонице из 1909. Од 1973. у оквиру библиотеке самостално постоји Дечије одељење и издвојени пунктови у Житном Потоку и Малој Плани. Књижни фонд има око 71.500 књига од којих се 25.000 налази на Дечијем одељењу.

Библиотека је суочена са великим недостатком простора: од свих матичних библиотека у Републици Србији има најмањи простор, свега 27% од стандардом прописаног простора за библиотеку овог типа. Део фонда и периодика су у безусловном простору „депоа“, односно гаражи и изложени су неповољним условима, тако да су склони пропадању. Такође, библиотека није у могућности да оснује Законом прописана одељења: периодике и стручне књиге.

Народни музеј Топлице је основан 1948. и налази се у згради старе поште која је под заштитом државе-споменик културе од 1960. године. У саставу Музеја налази се и галерија „Божа Илић“ која се налази у старој згради, кући Максимовића. Музеј поседује Археолошку збирку, поставку Топлички устанак 1917. године, Поставку НОБ-а, адаптирану Градску собу и Етнолошку збирку. Музеј је организатор ликовне колоније "Меморијал Божа Илић" Зграда Музеја захтева рестаурацију будући да кров прокишњава, а Музеју недостаје депо. Изложбени простор се зими не греје тако да је недовољно искоришћен. Музејска делатност је законом уређена тако да су све области обухваћене одговарајућим кадровима и кустосима.

Од удружења којима није оснивач Општина важно је споменути: **Црквени хор Светог Прокопија**, који активно учествује у културном животу општине, основан је 1997. године, анимира 50 чланова, а не прима финансијско-материјалну помоћ локалне самоуправе, као и **КУД „Светислав Мирковић Ненад“** из Мале Планае.

Најважније манифестације у Општини су:

- Прослава градске славе – дана Светог Прокопија, бројним спортским такмичењима и културним дешавањима (21. јула)
- Међународни књижевни „Драинчеви сусрети“ (август/септембар)
- Међународна ликовна колонија „Меморијал Боже Илића“ (крајем августа)
- Сајамско-туристичка манифестација „Сабор вишњара – Дани вишње“ (јун)

- Међународна дечја ликовна колонија „Сунце’.
- Beer fest – фестивал пива, уз тродневни музички програм. (јул)
- Сретењски сусрети песника (фебруар)
- Фестивал дечијег стваралаштва ФЕДЕС(фебруар)
- Ђурђевдански књижевни конкурс(април-мај)
- „Ивањањска ликовна колонија“ у Ајдановцу(јули)

Анализа стања у култури

Укупно гледајући, културна понуда за младе општине Прокупље није на задовољавајућем нивоу. Најважнији проблеми и планови развоја културе прокупачких институција везани су за простор, материјално-финансијске услове и кадровски потенцијал институција, као и организациону модернизацију.

Сви културни актери на одређени начин и у ограниченом обиму, укључују и омладину у свој рад, али је очигледно да се то чини неплански, односно стихијски. Евидентан је недостатак културних садржаја едукативног карактера за младе, постојање систематског рада са омладином и недостатак садржаја који одговарају потребама младих (рок концерти, позоришне представе...). И поред врних познавалаца културе и културних прилика, кадрoвска структура запослених у установама културе није на нивоу потребном за методичан и систематски рад са младима.

Из анкета рађених у оквиру ЛПА за децу, очигледно је непостојање свести о значају и могућностима друштвеног и културног живота код младих. Драгоцен податак из истраживања је и изражена жеља великог броја ученика средњих школа (34%) да се у граду организује већи број концерата и позоришних представа. Додатна отежавајућа околност, поред пада друштвеног стандарда и лошег економског стања, сигурно је и недостатак радног простора за спровођење културних делатности.

Објекти у којима делују установе биле су друштвена својина, а услед нерешених власничких питања и дугогодишњег неулагања они су у веома лошем стању. Опремљеност просторија је слаба, опрема је застарела, а ниво употребе савремених технологија низак. Економска ситуација организаторе садржаја чини несамосталним и условљеним, а програме конзументу недоступним. Не постоји организовано и признато образовање за менаџмент у култури и уметности. Не постоји сарадња између установа међусобно и са образовним установама. Приметна је неинформисаност о потребама и жељама конзументата. Такође, недовољно је развијено оглашавање, а ситуацију отежава недовољна заинтересованост и укљученост медија.

3.3.7. Спорт

Већина спортских објеката у Општини је стара, дотрајала и са употребном вредношћу која је одавно надмашила технолошке захтеве. Нови објекти од капиталног значаја за спорт су спортска хала „Др Зоран Ђинђић“ и хала за тенис крај Топлице.

Туристичко-спортски центар је установа основана са циљем да обавља послове развоја, промоције и заштите туризма и његових вредности, као и спортских активности на територији општине Прокупље. Ради реализације својих основних циљева обавља следеће делатности: подстиче програм изградње туристичке

инфраструктуре и уређење простора, врши координацију активности и сарадњу између привредних и других субјеката, доноси годишњи програм и план активности, промовише туристичке вредности општине, организује и учествује у организовању туристичких, спортских, стручних, културних и других скупова и манифестација, итд.

Туристичко-спортски центар организује одржавање и коришћење објеката који су му дати на коришћење и то су: Спортска хала „Др Зоран Ђинђић“, спортски центар „Соколана“, кошаркашки стадион, градски базен са рукометним игралиштем, Туристичко-информативни центар, рекреативно одмаралиште „Бели Камен“, горњи спрат угоститељског објекта „Савићевац“, фудбалски терени, објекти и инвентар одмаралишта „Кумбор“ и тениска хала.

Део надлежности Центра у вези са туризмом прелази од 2010. на новоосновану Туристичку организацију општине Прокупље.

У Општини постоји више спортских клубова – фудбалски, кошакаршки, карате, боксерски, рукометни, шах, одбојкашки...

3.3.8. Цивилни (НВО) сектор

На територији Прокупља делује већи број невладиних организација: Топлички центар за демократију и људска права, Иницијативе, Едукационо хуманитарна организација, Еколошко друштво, Центар за грађанску акцију, Центар за развој Топлице... Ове невладине организације претежно делују на локалном нивоу. Активности НВО су до сада биле делимично подржаване од Управа Општине Прокупље.

Сређином 2005. године потписани су Протоколи о сарадњи локалне самоуправе са невладиним организацијама из Прокупља, чиме су дефинисани међусобни односи и створени предуслови за интензивнију и динамичнију сарадњу на конкретним пројектима. На овај начин сарадња је добила институционалну форму, чиме је отворена могућност заједничког наступа и презентације потреба заједнице пред републичким органима власти, међународним донаторским организацијама, страним владама и владиним агенцијама и телима и агенцијама Европске уније.

Топлички центар за демократију и људска права основан је 2000. године у Прокупљу. Активности Топличког центра усмерене су на: промоцију демократских вредности, подршку реформским политикама, оснаживање демократских институција, заштиту и унапређење људских права и слобода, подизање нивоа грађанског активизма, подстицање проактивних омладинских политика и подршку локалном економском развоју. У досадашњем раду, Топлички центар за демократију и људска права је самостално и у сарадњи са партнерским невладиним организацијама и институцијама реализовао више од 30 пројеката на подручју Топличког округа и градова из непосредног окружења. Део тих пројеката био је у вези са питањима и проблемима младих.

Едукационо-Хуманитарна Организација (ЕХО) званично је основана 26.10.2000 год., са циљем едукације грађанства о основним демократским, етичким и моралним вредностима савременог друштва и пружања помоћи грађанима угроженим на било који начин.

Поље деловања ЕХО за остваривање циљева своје мисије поделили смо на четири области, и то:

- рад са избеглим и расељеним лицима;
- рад са социјално угроженим тзв. невидљивим становништвом; И

- рад са младима;
- рад са локалним становништвом на заштити животне средине.

ЕХО је до сада реализовао више пројеката који се односе на ове циљне групе, међу којима су:

- НАУЧИ ДА МЕ РАЗУМЕШ,
- ЗДРАВ- СТАВ ,
- ЕДУКАЦИЈА МЛАДИМА ,
- ПРОКУПЉЕ ГРАД У КОМЕ ЖЕЛИМ ДА ЖИВИМ,
- ЗНАЊЕМ У БУДУЋНОСТ.

3.3.9. Медији

У општини Прокупље постоји више електронских медија.

То је једна телевизија МостНет, две радио станице – радио „Срце“ и „Делфин“, као и један писани медиј – „Топличке новине“.

Мост Нет је приватна телевизија која је са емитовањем програма почела 2. августа 2010. године. Кроз своју свакодневну емисију Мој град у редовном термину од 17.15 – 18.00 информисае грађане о свему што се десило у Општини Прокупље током дана.

Радио станице углавном емитују музички програм. Власници су такође приватна лица.

Општина Прокупље има своје писано гласило – билтен „**Топличке новине**“ које излазе једном месечно у тиражу од 1.000 примерака на формату Б5 и бесплатно се дели грађанима прокупачке општине.. Билтен прати дешавања из свих области. Уређује га Служба за односе са јавношћу Општине Прокупље.

3.4. Анализа постојећих ресурса

У овом одељку дат је преглед постојећих финансијских средстава намењених младима добијених из локалног и/или републичког буџета, и наведене су активности које су реализоване уз финансијска средства из буџета. У одељку су наведена сва издвајања намењена младима (стипендирање младих, плаћање превоза до школе, бесплатне средњошколске ужине...). Подаци су добијени у општинском одељењу за буџет.

Укупни буџет Општине у 2009. години био је:

- укупни приходи – 642.487.270,00 динара
- укупни расходи – 642.440.323,00 динара
- суфицит – 46.946,00

Средства из буџета локалне самоуправе која су у потпуности или углавном намењена младима (2010. година):

Назив	Износ
Трошкови путовања ученика (укупно)	15.923.000.
Накнаде за социјалну заштиту из буџета	9.750.000.
Накнаде из буџета за децу и породицу	2.960.000.
Накнаде за образовање, културу, науку и спорт	6.790.000.
Основне школе	4.810.000.
Средње школе	800.000.
Фонд за финансирање талената	1.000.000.
Хуманитарно васпитни фонд Сеља	100.000.
Народна библиотека	80.000.
Донације непрофитним институцијама	8.500.000.
ЛПА за децу	500.000.
Служба за спорт	7.500.000.
Дом културе	500.000.
Услуге образовања, културе и спорта	930.000.
Туристичко спортски центар	100.000.
Народни музеј	500.000.
Дом културе	50.000.
Народна библиотека	280.000.
Укупно:	35.103.000.

Детаљан преглед расподеле средстава намењених Фонду за финансирање талената општине Прокупље:

Издавања за 2010. годину	Опис
255.000.	Награде ученицима за освојено једно од прва три места на републичким и међународним такмичењима у области спорта
145.000.	Појединачне награде ученицима за освојена једна од прва три места на републичким и међународним такмичењима
40.000.	Драмски студио Гимназије
30.000.	Хор Гимназије
530.000.	Награде најуспешнијим студентима
1.000.000.	Укупно

Министарство омладине и спорта финансирало је опрему за Канцеларију за младе у износу од 380.000 динара.

Основни материјални ресурси Општине који се непосредно тичу младих јесу:

- простор Библиотеке
- Дом културе
- Биоскоп
- Школски терени
- Фудбалски терени
- Тениски терени
- Рукометни терен
- Отворени базени
- Спортска хала
- Спортски центар Соколана
- Кошаркашки стадион.

Тренутно се реализује пројекат: Изградња игралишта у Сокићевом булевару и селима Бериље и Горња Трнава. Вредност пројекта је 6.000.000. дин., а финансира га Министарство за управу и локалну самоуправу.

3.5. SWOT анализа

ПРЕДНОСТИ Постојање пољопривредно-прехранбене струковне школе Спортски терени (спортска хала, ТЦЦ Бели камен...) Међународни тениски турнир Драмски студио гимназије Бизнис инкубатор центар Традиционални Драинчеви сусрети-учешће младих књижевника Дигитализована библиотека (могућност претраживања преко Интернета) Могућност промоције програма за младе путем медија (тв, радио, новине) Активан НВО сектор	СЛАБОСТИ Мала могућност запошљавања Миграција младих ка већим центрима због недостатка студијских профила Недостатак простора за културне манифестације (биоскоп, дом културе) Немотивисаност младих да учествују у активностима које се односе на њих Техничка неопремљеност КЗМ
ШАНСЕ Формирање волонтерског центра за преквалификацију и доквалификацију младих Сарадња КЗМ са НВО Искоришћавање археолошког налазишта Плочник за истраживачки рад младих Развој програма у домовима културе у руралним срединама као подстицај за останак младих на селу Повећање степена учешћа установа у планирању и реализацији омладинских програма Финансијска подршка МОС и страних донатора	ПРЕТЊЕ Несистематизована радна места координатора КЗМ Неизвршавање трансфера Републике ка општини Несуклађеност образовног система са захтевима тржишта рада Смањење приоритета државне политике за питања значајних за младе Настављање демографских и миграционих трендова Продубљивање економске кризе

3.6. Истраживање о сопственим потребама младих

У октобру 2010. године Канцеларија за младе је спровела истраживање чији циљ је био испитивање потреба младих у Прокупљу ради адекватног планирања мера и активности у ЛАП за младе.

Упитником је обухваћено 98 испитаника (48 мушкараца и 50 жена) старости од 15 до 30 година који живе на територији општине Прокупље. У истраживању су учествовали ученици основних и средњих школа, студенти, запослени и незапослени млади, чиме су обезбеђен свеобухватан увид у потребе и интересовања младих.

У тексту који следи приказани су најбитнији резултати истраживања.

Неформално образовање. Када је у питању неформално образовање млади су највише интересовања показали за курс напредне обуке рада на рачунару (47,96%) и за курс енглеског језика (38,78%). Скоро четвртина испитаника је заинтересована за курс немачког језика (23,47%), а једна петина за курс шпанског језика (18,37%) док би 11,22% анкетираних похађали курс италијанског језика. За основну обуку рада на рачунару је интересовање показало 10,2% младих у Прокупљу.

Спортске активности. Велику разноврсност млади су показали када су у питању спортске активности. Највеће интересовање су показали за екстремне спортове (21,43%) и за кошаркашки клуб (18,37%). Одбојкашки клуб је привлачан за 16,33% анкетираних, а рукометни клуб за 14,29%. Приближно подједнако интересовање млади су показали за активности у природи (13,27%), тениски клуб (11,22 %) и за фудбалски клуб (10,2 %). За шаховски клуб и клуб борилачких вештина заинтересовано је 7,14 % анкетираних.

Креативно-уметничке радионице. У области креативних радионица издвојиле су се драмска радионица (25,51%) и активности везане за костимографију и модни дизајн (18,37%). Радионица графита је интересантна за 17,35% испитаника, а школа цртања и сликања за 15,31%. За фото радионицу интересовање је показало 14,29% младих у Прокупљу. Следе филмска и видео радионица (13,27%), литерарна секција (8,16%), и школа стрипа (6,12%). Известан број младих показао је интересовање и за течајеве рукотворина (6,12%) и радионицу за чувања народне традиције (6,12%).

Игра и плес. Млади су у области игра и плес највише интересовања показали за школу латино плесова (36,73%) а подједнака заинтересованост је за фолклор (23,47%) и за аеробик, пилатес, џез денс и сл. (23,47%). Активности везане за брејкденс би похађала петина анкетираних (19,39%), а школу класичног плеса (10,2%).

Курсеви. Курсеви о организовању догађаја за младе интересују више од трећине испитаних (34,69%), а курсеви о покретању и вођењу самосталног бизниса (33,67%). Нешто мање интересовање је за курс о здравом начину живота (19,39%). Курсеве о тражењу посла би радо похађало 13,27% анкетираних, курс прве помоћи 12,24% а курс о контрацепцији и заштити од полних болести 12,24% испитаника.

Клубови и секције. У области клубова и секција највећи број анкетираних је показао интересовање за новинарску секцију (26,53%). Сваки пети би желео да у Прокупљу постоји клуб за дружење и организовање журки за младе (22,45%), а психолошке радионице би похађало 21,43% младих у Прокупљу. Нешто мање

интересовање је за радионице толеранције и ненасиља (19,39%) и за секције за заштиту природе (14,29%). Следе дебатни клуб и тематске трибине (10,2%) и хуманитарне акције и прикупљање новца за сиромашне (10,2%).

КЗМ. Доласком у Канцеларију за младе млади би највише волели да добију информације: о могућностима за јефтина путовања (42,86%), о могућностима за запослење (42,86%), о концертима и културним дешавањима (33,67%), о могућностима за наставак школовања (19,39%), о начину на који се у општини и школи троше паре за младе (19,39%) о могућностима за образовање ван школе (16,33%), о законским правима грађана (16,33%), о могућностима за корисно провођење слободног времена (13,27%), о заштити здравља и здравом начину живота (9,18%), о могућностима за заштиту од насиља (9,18%), о правима детета (5,1%), о контрацепцији и заштити од полних болести (4,08%), о могућностима за хуманитарни рад (4,08%).

3.7. Пресек стања и положаја младих

Генерално гледано, проблеми младих у општини Прокупље бројни су и разноврсни. Као и у већини општина у Србији, и у Прокупљу дуги низ година уназад не постоји системско бављење питањем младих. Због тога је у наредном периоду младима потребно обратити изузетну пажњу.

На основу прикупљених података и урађених анализа, као основне проблеме младих можемо издвојити следеће:

- **Проблем активизма и мобилности младих**

Млади већ годинама представљају једну од највећих маргинализованих група у нашем друштву а њихово активно учешће у креирању истог није било тема интересовања и истинског ангажовања, како на државном тако и на локалном нивоу.

Квалитетна изградња локалне заједнице, отворене према младима, немогућа је без партиципације самих младих. Међутим, као и у већини општина у Србији, и активизам младих Прокупља на ниском је нивоу. Уочљив је низак степен укључености младих у дефинисању и задовољењу својих потреба унутар заједнице, иако, како спроведено истраживање показује, 34,69% младих жели да се обучи за организовање догађаја за младе. Због тога је важно омогућити младима да учествују у процесу доношења одлука које директно утичу на квалитет њиховог живота и развој друштва у целини. Овај процес треба да се заснива на обавештености о могућностима које постоје у окружењу. Подаци о различитим облицима учешћа младих у друштву јесу разнородни и несистематизовани. Недостају, такође, информације намењене младима о могућностима, релевантним активностима, организованим догађајима и другим важним аспектима из њиховог живота. И у Локалном плану акције за децу овај проблем је уочен и планиран је ангажман на бољој информисаности деце и младих.

Мобилност младих, која је јако важна због стицања и размене искустава и идеја, као и подстицања комуникације, на ниском је нивоу. У Општини нема организованих видова размене младих, ни на међуопштинском нити на државном и међународном нивоу. Због тога и не чуди што је у спроведеном истраживању на првом месту наведено да би доласком у КЗМ млади највише волели да добију информације о могућностима за јефтина путовања (42,86% испитаника).

На територији Прокупља делује већи број невладиних организација. Ове организације претежно делују на локалном нивоу. Активности НВО су до сада биле делимично подржаване од локалне самоуправе. Средином 2005. године потписани су Протоколи о сарадњи локалне самоуправе са невладиним организацијама из Прокупља, чиме су дефинисани међусобни односи и створени предуслови за интензивнију и динамичнију сарадњу на конкретним пројектима. Али, и поред овог позитивног помака, у Општини не постоји ни једна релевантна невладина организација која се примарно бави проблемима младих, а ресурси за омладинско самооргановање су недовољни.

Формирањем КЗМ створене је основа за озбиљнији рад на решавању проблема младих. Како се из извештаја реализованих активности види, одмах након формирања КЗМ дошло је до повећаног активизма младих и већег броја програма за младе. Због тога је неопходна перманентна помоћ локалне самоуправе која би обезбедила несметан и квалитетан рад КЗМ.

- **Проблем незапослености младих**

Број незапослених лица општине Прокупље непрекидно увећава. Међу старосним групацијама које чекају на посао млади су међу најбројнијима. По евиденцији НСЗ-а у Општини је у октобру 2010. било чак 2.326 незапослених младих. Велики је број

незапослених младих са I степеном стручне спреме, што је јако неповољан предуслов за добијање неког бољег запослења. Са друге стране, доста младих факултетски образованих чека на посао и постоји реално бојазан да то буде разлог због којег ће ова група квалитетних младих људи напустити свој родни крај.

Такође, на основу спроведеног истраживања, чак 42,86% младих би доласком у КЗМ највише волело да добије информације о могућностима за запослење.

Незапосленост је засигурно један од највећих проблема са којим се млади у Општини сусрећу и он је узрок многих других проблема. Управо због недостатка радних места и немогућности запослења велики број младих напушта свој родни крај. На основу података о броју становника од 1971. до 2002. год. уочљив је стални пад броја становника. Млади одлазе или у велике градове у Србији, или ван земље, и Општина постаје све малољуднија и старија (просечна старост у општини је 40,5 година). Одређеним сеоским срединама чак прети и изумирање.

Главни актер у решавању проблема незапослености младих требало би да буде НСЗ, испостава Прокупље. Она би требало да организује низ програма, од активног тражења посла, преко додатних обука, до преквалификације и доквалификације незапослених. Међутим, због ограничених финансијских средстава и људских ресурса, ови програми се не реализују у неопходном обиму и фреквенцији.

По завршетку формалног образовања, млади су недовољно припремљени за адекватно тражење посла. И сам профил средњих школа није најадекватнији потребама заједнице. То је уочено и у Локалном плану акције за децу у којем се планира унапређење квалитета основног и средњег образовања.

Недостатак практичног радног искуства један од основних проблема приликом процеса запошљавања. За решавање овог проблема, опет, нема организоване понуде за учешће у програмима волонтирања и/или стажирања кроз које би млади могли да стекну радно искуство. У оквиру школа није организован рад који би се бавио професионалном оријентацијом ученика, неопходном за правилно усмеравање младих при креирању своје каријере.

Информационо образовање младих у Општини на ниском је нивоу. Велики број младих има тек I степеном стручне спреме. Такође, посебан проблем је и образовање Рома. Процењује се да је 80% од укупног броја Рома потпуно или функционално неписмено. Један од главних начина за решавање ових проблема је интензивирање тренутно сиромашне понуде неформалног образовања којим би незапослени млади стекли додатне вештине (информатичке, страни језици...) неопходне за добијање посла.

Свим наведеним проблемима потребно је систематски приступити, уз ангажовање свих кључних актера. Решавање проблема незапослености, као једног од централних проблема, свакако би могло да доведе и до ублажавања осталих проблема, односно, уколико се у томе не успе, незапосленост може дугорочније утицати на лош положај младих у Општини.

- **Недовољни и неадекватни културно-образовни, спортски и други садржаји за младе**

Културно-образовна понуда за младе општине Прокупље није на задовољавајућем нивоу. Најважнији проблеми и планови развоја културе прокупачких институција везани су за простор, материјално-финансијске услове и кадровски потенцијал институција, као и организациону модернизацију.

Сви културни актери на одређени начин и у ограниченом обиму, укључују и омладину у свој рад, али је очигледно да се то чини неплански, односно стихијски. Евидентан је недостатак културних садржаја едукативног карактера за младе, постојање систематичног рада са омладином и недостатак садржаја који одговарају потребама младих (рок концерти, позоришне представе...). И поред појединих добрих познавалаца културе и културних прилика, кадровска структура

запослених у установама културе није на нивоу потребном за методичан и систематски рад са младима.

Из анкета рађених у оквиру ЛПА за децу, очигледно је непостојање свести о значају и могућностима друштвеног и културног живота код младих.

Објекти у којима делују установе у веома су лошем стању. Дом културе је суочен са бројним проблемима, биоском ради на граници рентабилности, Библиотека је суочена са великим недостатком простора а кров Музеја прокишњава. Опремљеност просторија је слаба, опрема је застарела, а ниво употребе савремених технологија низак. Економска ситуација организаторе садржаја чини несамосталним и условљеним, а програме конзументу недоступним. Не постоји сарадња између установа међусобно и са образовним установама. Приметна је неинформисаност о потребама и жељама младих.

Када је спортско ангажовање у питању, јако забрињава чињеница да више од половине деце и младих узраста од 12 до 19 година није спортски активно, 54.7%. Већина спортских објеката (изузев хале „Др Зоран Ђинђић“ и хале за тенис крај Топлице) у Општини је стара, дотрајала и са употребном вредношћу која је одавно надмашила технолошке захтеве. Нема довољно разноврсних догађаја који су циљано намењени младима. Све то прати и недостатак потребне инфраструктуре за упражњавање различитих типова спортских активности.

Укупно гледано, евидентна је сиромашна понуда и низак степен укључености младих у културно-образовне, спортске и забавно-рекреативне програме у заједници. Релевантне установе по правилу не нуде посебне програме за младе, или их пак нуде спорадично и без посебног плана. Осим делимично КУД-а и појединих спортских удружења, не постоје цивилне организације које примарно поседују активизам младих. Нема адекватног садржаја и понуде који би инволвирани младе и смислено их ангажовали. Такође, недовољна је и партиципација младих у осмишљавању културно-образовних, спортских и других забавно-рекреативних програма

Један од разлога слабог партиципирања младих у одређеним дешавањима, сигурно је и проблем информисаности. Постојећи начини информисања младих о дешавањима за младе, неадекватни су.

У Општини је, као последица опште културне дегенерације деведесетих година прошлог века, приметна и слаба заинтересованост младих за квалитетне садржаје из културе.

У општини Прокупље уочљива је и слаба понуда било каквих облика неформалног образовања и програма који негују и развијају креативност младих. То је посебно забрињавајуће када се има на уму да је велики број становништва неписмен.

Проблем сиромашних културно-образовних и спортских садржаја уочен је и у Локалном плану акције за децу и у Стратегији одрживог развоја. Оба ова документа планирају унапређење обогаћивања културних и спортских садржаја. Ово нам указује да је речени проблем озбиљан и уочљив из више перспектива. Охрабрујуће, то нам даје до знања да локална самоуправа има слуха за овај проблем, и да има намеру да се њиме озбиљније позабави.

Истраживање о потребама младих које је урађено за потребе ЛАП-а за младе добар је показатељ шта младима недостаје, и у складу с тим, које активности би требало покренути на пољу културе, спорта и неформалног образовања.

- **Здравље младих**

Здрављу младих у Прокупљу посвећује се одређена, али не и довољна пажња.

Како и истраживања Светске здравствене организације и Уницефа показују, у Србији је здравље младих угрожено све већим порастом сексуално преносивих

инфекција, болести зависности, као и депресије. Анкете показују да је проценат деце и младих у Прокупљу, узраста од 12 до 19 година која конзумирају дуван 10.9%, док алкохол конзумира 15.8%.

Генерално посматрајући, млади људи у Прокупљу немају проблеме високог ризика, али је неопходно постојеће стање довести на виши ниво. Нарочито је важно да се организују превентивне активности у домену здравља младих, како физичког, тако и психичког.

Млади немају навику за превентивни и саветодавни одлазак у здравствену установу, нити се овакав вид понашања грађана стимулише посебним програмима у смислу едукације, јер не постоји ни једно саветовалиште које би било у складу са потребама грађана.

Оснивањем Саветовалишта за младе начињен је велики корак у едукацији младих. У Саветовалишту раде педијатар, гинеколог и психолог, а теме које се у Саветовалишту обрађују јесу репродуктивно здравље младих, полно преносиве инфекције, трудноћа, рађање и контрацепција, утицај медија на сексуално образовање, полни однос и сл.

Ипак, изузев рада Саветовалишта, анализа здравства у Прокупљу показује да, сем спорадичних акција, не постоји системско промовисање здравих стилова живота, нити организовано указивање на штетност употребе алкохола, дувана и других психоактивних супстанци. Такође, доступност превентивних и консултативних здравствених услуга, не прати потребе младих. Не постоје организоване, перманентне едукативне кампање за младе, нарочито за оне средњошколског узраста код којих је превенција посебно важна и корисна.

• **Социјално угрожени млади**

Иако се решавање проблема социјалне заштите посебно третира у Стратегији социјалне заштите општине Прокупље, подаци говоре да је неопходно и у овом документу посебно указати на овај проблем. Социјално угроженим младима Општине нужно је посветити посебну пажњу.

Број корисника који се евидентира у Центру из године у годину се повећава, посебно када су у питању социјално-материјално угрожена лица. Према подацима Републичког завода за статистику, просечна нето зарада по запосленом у општини Прокупље износила је у августу 2010. године 26.105, док је републички просек био 33.955. По овој статистици Прокупље спада у ред сиромашнијих општина у Србији.

Осим овога, велики проблем Општине је и број незапослених лица. Аналогно, и број младих незапослених је прилично велики. У складу са бројем незапослених лица, логично је да је и број сиромашних породица у Општини незанемарив. Због тога је потребно посебно помоћи социјално угрожене младе.

Осим сиромаштва, у Општини постоје и други социјални проблеми младих. На пример, малолетничка делинквенција показује тенденцију раста посебно кад су у питању учиниоци прекршаја.

Различити актери у Општини дају свој допринос побољшању социјалне заштите младих. Чињеница је да локална самоуправа пружа одређену врсту помоћи у виду субвенционисања ученичког превоза, исхране и уџбеника. Такође, Центар за социјални рад организује активности у складу са својим делокругом рада и финансијским могућностима. Значајан је и допринос Црвеног крста. Ипак, до сада уложене напоре потребно је додатно интензивирати – рад на социјалној инклузији младих потребно је унапредити и систематизовати укључивањем свих релевантних субјеката унутар локалне заједнице.

У спроведеном истраживању 10,2% анкетираних младих учествовало би у хуманитарним акцијама. Овај потенцијал би требало искористити али и увећати одговарајућом едукацијом о вредности хуманитарног деловања.

Одељак 4. СТРАТЕШКИ ПРАВЦИ И ПРИОРИТЕТИ

При решавању наведених проблема три стратешка правца карактерисаће приступ којим се максимализује ефекат спровођења Локалног акционог плана:

- 1) Повећање обима, квалитета и примерености услуга и активности намењених младима;**
- 2) Ојачавање локалних ресурса за омладински рад;**
- 3) Развијање регионалне сарадње за спровођење омладинске политике.**

Логика везе између ова три стратешка правца јесте у идеји да фундаменталне промене у прилагођености програмских садржаја за младе, повећању њихове разноврсности, доступности и обухвата – јесу могуће само ако се локални капацитети свих актера у заједници који раде са младима, а посебно Канцеларије за младе, ојачају, додатно умреже и прилагоде партиципативном менаџменту који укључује и саме младе; компензација за недостатке ресурса у самој заједници, у многим случајевима може се пронаћи коришћењем ресурса у региону.

За дефинисане групе проблема, локална заједница се одлучује да делује кроз четири међусобно повезана приоритетна подручја рада са младима:

- 1. Оснаживање активизма и повећавање мобилности младих;**
- 2. Унапређивање свих облика запошљавања, samozapošljavanja и предузетништва младих;**
- 3. Унапређење културних, спортских и других садржаја за младе;**
- 4. Развијање социјалне инклузије и здравих стилова живота младих.**

Приоритети наведени по редоследу у целини одговарају по редоследу дефинисаним проблемима у „Пресеку стања“. Међутим, сходно прихваћеном холистичком приступу у развоју националне и локалне омладинске политике, деловања на остварењу једног приоритета по правилу доприносе и стварању предуслова и/или директном остварењу других приоритета, те стога овако дефинисани "приоритети" осликавају логичку схему управљања променама која стално тежи да пружи допринос интегралној промени у заједници.

Приоритет 1.

Оснаживање активизма и повећавање мобилности младих

Овај приоритет за развој заједнице у директној је вези са представљањем и разматрањем изнетима у одељку „Пресек стања и положаја младих“, посебно са проблемима неразвијености грађанског активизма, партиципације младих у процесима одлучивања у школама, установама културе и политикама локалне самоуправе, те са блиским питањима попут некоришћења ресурса којима се млади укључују у омладинску размену на регионалном и ЕУ нивоу, тј. са недовољно доступним информацијама о могућностима за ангажман младих...

Разматрани проблеми могу се груписати на следећа специфична проблемска подручја:

- Апатија и незаинтересованост младих: непреузимање одговорности, одсуство препознавања сопствене важности и самопоуздања, креативности, одсуство осећаја припадности заједници;
- Млади немају добар приступ информацијама о могућностима њиховог учешћа у друштву и неформалном образовању;
- Недостатак простора и мали број удружења са чијим деловањем би се млади идентификовали: простор за рад и информисање, одсуство подршке за одрживост организација и иницијатива младих;
- Нема омладинских програма и адекватних пројеката који би заинтересирали ширу друштвену заједницу;
- Недовољан број трајних и одрживих волонтерских програма и недовољан број волонтера.

За решавање уочених проблема локална заједница поставила је себи следеће специфичне циљеве:

1. **Јачати капацитете КЗМ;**
2. **Повећати ниво информисања младих о могућностима омладинског активизма и програмима за младе;**
3. **Развити активизам и волонтеризам младих у Прокупљу;**
4. **Укључити младе у програме омладинске размене у региону и ЕУ.**

Приоритет 2.

Унапређивање свих облика запошљавања, самозапошљавања и предузетништва младих

Овај приоритет за развој заједнице у директној је вези са представљањем и разматрањем изнетима у одељку "Пресек стања и положаја младих", посебно са проблемима незапослености и недостацима образовног система и система неформалног образовања.

Разматрани проблеми могу се груписати на следећа специфична проблемска подручја:

- Недовољна понуда неформалног образовања, попут курсева информационе писмености и страних језика, утиче на ниже квалификационе способности незапослених младих.
- Средњошколци стечена знања недовољно продубљују кроз праксу, те на тржиште рада наступају без искуства које им је потребно да би се запослили;

- Млади са ресурсима да се баве пољопривредом недовољно су подржани од локалних и регионалних стручних служби које треба да им олакшају приступ знањима и информацијама и контактима потребним за успех на компетативном тржишту;
- Неразвијен процес каријерног вођења и саветовања, који има за циљ да младима олакша одабир школе и будућег занимања и проналажење посла;
- Предузетнички дух код младих је недовољно развијен, а не постоји изграђен систем подстицања и развоја предузетништва код младих.

За решавање уочених проблема локална заједница поставила је себи следеће специфичне циљеве:

1. **Унапредити конкурентност младих на тржишту рада путем унапређења формалног и подстицањем различитих облика неформалног образовања младих;**
2. **Развијати услуге каријерног вођења и саветовања код свих релевантних актера (школе, НСЗ, КЗМ...)**
3. **Развијати предузетништво кроз различите програме и мере подршке младима који почињу сопствени бизнис;**
4. **Промовисати и подржати развој пољопривредног домаћинства на компетативном тржишту.**

Приоритет 3.

Унапређење културно-образовних, спортских и других садржаја за младе

Овај приоритет за развој заједнице у директној је вези са представљањем и разматрањем изнетима у одељку „Пресек стања и положаја младих“, посебно са проблемима у вези са културно-образовним и спортским садржајима, као и са недовољном понудом за квалитетно провођење слободног времена уопште.

Разматрани проблеми могу се груписати на следећа специфична проблемска подручја:

- Неадекватан квантитет и квалитет културно-образовних, спортских и других забавно-рекреативних садржаја за младе
- Мали број и неадекватна опремљеност објеката и простора и намењених младима (простор за рад и реализацију садржаја),
- Неадекватно информисање о дешавањима за младе - постојећи начини информисања младих у раскорак са потребама младих
- Недовољна заинтересованост младих за садржаје из културе
- Недовољна партиципација младих у осмишљавању културно-образовних, спортских и других забавно-рекреативних програма
- Недостатак различитих видова неформалног образовања

За решавање уочених проблема локална заједница поставила је себи следеће специфичне циљеве:

- 1. Укључивање младих у креирање и реализовање културних, спортских и забавно-рекреативних садржаја;**
- 2. Изградња и адаптација простора за младе;**
- 3. Развијање нових облика забавно-рекреативних активности, атрактивних за младе;**
- 4. Развијање неформалног образовања.**

Приоритет 4.

Развијање социјалне инклузије и здравих стилова живота младих

Овај приоритет за развој заједнице у директној је вези са представљањем и разматрањем изнетима у одељку „Пресек стања и положаја младих“, посебно са проблемима локалне здравствене заштите, ангажовања младих у организацијама које се баве првенирањем и смањењем болести зависности, заштите репродуктивног здравља, сузбијањем наркоманије и алкохолизма. Безбедност младих у саобраћају, у школи или на местима на којима се окупљају млади, у јасној је вези са питањима социјалне патологије која нпр. произилазе из наркоманије и опијања. Такође, приоритет је повезан и са неопходношћу унапређења социјалне заштите, путем едукације и директним ангажовањем младих.

Разматрани проблеми могу се груписати на следећа специфична проблемска подручја:

- Недовољно организованог и континуираног рада на превенцији: болести зависности (пушење, алкохолизам, наркоманија), сексуално преносивих болести и ХИВ-а, менталних проблема у развојном добу, агресивног понашања и насиља
- Недовољно развијена свест младих о здравим стиливима живота и недостатак подршке правилном психо-физичком развоју младих у областима: развоја здраве и стабилне личности код младих, рекреација, исхрана и репродуктивно здравље.
- Поремећено понашање младих због неконтролисаног конзумирања: алкохола, цигарета и психоактивних супстанци.
- Релативно висок број социјално угрожених младих и младих из сиромашних породица.

За решавање уочених проблема локална заједница поставила је себи следеће специфичне циљеве:

- 1. Унапредити социјалну одговорност заједнице према младима;**
- 2. Подстицати ангажовање младих у области социјалне заштите;**
- 3. Развијати свест о здравим стиливима живота;**
- 4. Унапредити психофизички развој младих.**

Одељак 5. ПОВЕЗАНОСТ СА ДРУГИМ СТРАТЕШКИМ ДОКУМЕНТИМА

5.1. Усклађеност са Националном стратегијом за младе

Локални акциони план за младе општине Прокупље у потпуности је усклађен са Националном стратегијом за младе коју је, на иницијативу Министарства омладине и спорта, усвојила Влада Србије. Национална стратегија за младе усклађена је са Националном стратегијом Србије за приступање Европској Унији, Стратегијом за смањење сиромаштва, Стратегијом развоја социјалне заштите у Републици Србији, Националном стратегијом запошљавања, Националном стратегијом привредног развоја Србије за период 2006-2012. године, Миленијумским циљевима развоја, Стратегијом развоја здравља младих, Стратегијом развоја менталног здравља, Стратегијом подстицања рађања, Стратегијом унапређења положаја особа са инвалидитетом у Републици Србији, Стратегијом развоја стручног образовања у Републици Србији, и др, као и са одговарајућим међународним документима. Сваки национални документ предвиђа мере подршке и дефинише акције на локалном нивоу, јер је јасно да само јасна повезаност и усклађеност акција на оба нивоа, националном и локалном, може да доведе до унапређења друштвене заједнице у целини.

Тако и Локални акциони план за младе, који директно претаче принципе и вредности и стратешке и специфичне циљеве дефинисане Националном стратегијом за младе у конкретне акције на локалном нивоу, увезује све принципе дате у наведеним националним документима, а који се тичу младих.

Планирајући како да ефикасно и на најбољи могући начин побољша положај младих, општина Прокупље полази од општих стратешких циљева дефинисаних Националном стратегијом, а то су:

1. Подстицање младих да активно учествују у друштву;
2. Развијање сарадње младих и обезбеђивање услова за њихово учешће у доношењу одлука кроз одржив институционални оквир, а на основу потреба младих и у партнерству са младима;
3. Израђивање система информисања младих на свим нивоима и у свим областима;
4. Обезбеђивање остваривања права на једнакост шанси свих младих у друштву, а посебно младих који живе у тешким условима;
5. Подстицање и вредновање изузетних испољавања и постигнућа младих у различитим областима;
6. Унапређивање могућности за квалитетно провођење слободног времена младих;
7. Развијање отвореног, делотворног, ефикасног и праведног система формалног и неформалног образовања који је доступан свим младима и који је у складу са светским трендовима у образовању и контекстом образовања у Републици Србији;
8. Подстицање и стимулисање свих облика запошљавања, самозапошљавања и предузетништва младих;
9. Унапређивање безбедности младих;
10. Чување и унапређивање здравља младих, смањивање ризика и водећих поремећаја здравља и развијање здравствене заштите прилагођене младима;

11. Оснаживање младих за иницијативе и активности које су у складу са основним циљевима одрживог развоја и заштите животне средине.

За сваки општи циљ дефинисани су специфични циљеви и мере за њихово остварење. Остваривање ових циљева биће усклађено са наведеним принципима и вредностима и препорукама датим у Националној стратегији за младе, континуирано праћено и вредновано, како би се, у случају евентуалних потешкоћа, благовремено и на одговарајући начин реаговало. Спознајући унапређење положаја и услова за развој младих, који чине темељ напретка сваког друштва као један од кључних задатака локалне заједнице, биће учињени максимални напори како би се наведени стратешки циљеви остварили у задатом временском оквиру, а у складу са реалним друштвеним околностима.

5.2. Усклађеност са другим локалним стратегијама

У општини Прокупље су донети следећи стратешки документи: Стратегија одрживог развоја општине Прокупље, Локални план акције за децу општине Прокупље, Стратешки план развоја социјалне заштите, План за локални економски развој општине Прокупље и Локални еколошки акциони план.

Локални акциони план за младе у сагласности је и допуњује се са свим наведеним стратешким документима Општине.

Локални акциони план за младе у сагласности је са Локалним планом акције за децу, који је усвојен 2007. године. Поред опште усаглашености ових докумената, одређени приоритети и специфични циљеви Локалног акционог плана за младе посебно се поклапају са следећим стратешким и специфичним циљевима Локалног плана акције за децу:

Стратешки циљ Промоција здравља међу младима и адолесцентима

Специфични циљ 1. Смањење употребе психоактивних супстанци цигарета, алкохола и дрога међу младима и адолесцентима

Специфични циљ 2. Смањење учесталости полно преносивих болести, малолетничких трудноћа и њихових прекида

Стратешки циљ Унапредити услове за спортске активности и рекреацију деце

Стратешки циљ Унапређење квалитета основног и средњег образовања

Специфични циљ 3. Подизање нивоа квалитета наставе и смањење броја изостанака

Специфични циљ 4. Обезбедити безбедну школску средину за сву децу

Специфични циљ 4. Прилагодити средње образовање потребама локалне заједнице

Специфични циљ 5. Стварање услова за допунску наставну и ваннаставну едукацију све деце

Стратешки циљ Унапредити културне садржаје за децу и са децом

Специфични циљ 2. Оформити секције и клубове по школама које би се бавиле културним садржајима и одговориле потребама садашње

Стратешки циљ Обезбеђивање услова за бољу и континуирану информисаност деце и младих

Специфични циљ 2. Активно учешће деце и младих у систему информисања и јавног живота

Специфични циљ 2. Јачање социјалне комуникације код младих на селу, кроз организовање тематских манифестација

Локални акциони план за младе у сагласности је и са Стратегијом одрживог развоја општине Прокупље 2007 – 2017. Поред опште усаглашености ових докумената, одређени приоритети и специфични циљеви Локалног акционог плана за младе посебно се поклапају са следећим стратешким циљевима Стратегије:

- Приоритетни стратешки циљ одрживог развоја општине Прокупље у области економског развоја је развој пољопривреде и села, помоћ предузетништву и развој малих и средњих предузећа и привлачење инвестиција;
- Приоритетни стратешки циљ одрживог развоја општине Прокупље у области друштвеног развоја и унапређења животних услова становника је унапређење постојећих и развој нових капацитета у образовању, промоција здравља и здравих стилова живота, културе и спорта у најширем смислу у свим сферама друштвеног развоја и за све категорије становништва, као и институционално јачање локалне управе и њено оспособљавање да доприноси бољем квалитету живота свих грађана;
- Приоритетни стратешки циљ одрживог развоја општине Прокупље у области смањења сиромаштва је динамичан привредни развој и повећање запослености радно активног становништва уз спречавање појаве нове незапослености (а самим тим и „новог сиромаштва“) због реструктурирања привреде и уз дефинисање и спровођење нових програма, мера и активности намењених сиромашнима и посебно угроженим групама.

Локални акциони план за младе у сагласности је и са Стратешким планом развоја социјалне заштите општине Прокупље 2008–2013. Овај План има следеће стратешке циљеве:

- Успостављен систем интегралне социјалне заштите за живот у непосредном окружењу угроженим групама до 2013. године
- Успостављен систем интегралне социјалне заштите који обезбеђује оптимални развој капацитета угрожених група до 2013. године
- Успостављен систем интегралне социјалне заштите који обезбеђује интеграцију у социјално окружење до 2013. године.

Оваквом усаглашеношћу различитих локалних стратегија и планова, постиже се хармонизован рад свих локалних актера на остваривању заједничких, међусобно преплетених циљева. Суштина реализације ових циљева јесте, у крајњој инстанци, подзање укупног квалитета живота у општини Прокупље.

Одељак 6. МЕХАНИЗМИ ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ

Управљање у процесу спровођења Локалног акционог плана за младе

Главни актер у спровођењу (а претходно у изради) Локалног акционог плана за младе јесте Канцеларија за младе, док главне активности и њихово спровођење надгледа Савет за младе. Локални координатор/ка чини спону између Канцеларије и надлежних из локалне самоуправе, Савета за младе, јавности и свих осталих учесника у послу који првенствено треба да буде партнерски и резултат сталног консултативног процеса међу свим заинтересованим друштвеним чиниоцима. Под осталим кључним актерима подразумевају се, пре свега, институције и организације које спроводе програме за младе под окриљем општинске управе, а уз подршку релевантних владиних и невладиних институција и организација са републичког нивоа.

Резултати рада Канцеларије за младе, кроз извештаје за чију је израду задужен локални координатор/ка, биће презентовани председнику општине и члановима Савета за младе, који ће својим одлукама обезбеђивати предуслове да се планиране активности реализују у усвојеним роковима. Административно-техничка подршка локалном координатору/ки биће обезбеђена кроз ангажовање лица која ће заједно са координатором/ком чинити Тим Канцеларије за младе, са јасно дефинисаним описом послова и задатака за сваког члана/чланицу Тима.

Праћење и евалуација

Процес праћења (мониторинга) и евалуације спровођења Локалног акционог плана за младе врше:

Тим за мониторинг – прати реализацију пројеката који су конкурсно изабрани и финасирају се из општинских средстава. Тим за мониторинг чине три представника, следеће структуре:

- локална самоуправа, стручни сарадник/ца из службе за финансије (финансијски мониторинг)
- представник/ца локалне самоуправе (Канцеларија за младе)
- представник/ца Савета за младе

Процедуру мониторинга и начин и структуру извештавања формулисаће Савет за младе у сарадњи са Канцеларијом за младе. Тим за мониторинг своје извештаје на месечном нивоу доставља Председнику општине, Одељењу за буџет, Локалном координатору/ки и Савету за младе.

Тим за евалуацију – прати и оцењује активности и резултате пројеката у реализацији и извештава тромесечно Савет за младе.

Тим за евалуацију чини 5 представника/ца следеће структуре:

1. Представник/ца локалне самоуправе
2. Представник/ца Тима за мониторинг
3. Стручно лице из институције, која се бави пројектном тематиком

Извештај Тима за евалуацију доставља се председнику општине и Савету за младе, преко Канцеларије за младе. Овај Извештај је основни документ на основу којег ће се радити ревизија Локалног акционог плана, јер он треба да

садржи процену делотворности свих мера које су финасиране као и њихов утицај на локалну средину.

Одељак 7. ПРОМОЦИЈА ЛАП-а ЗА МЛАДЕ

Локални акциони план проћи ће најпре процес јавне расправе. Процес јавне расправе има за циљ да поспеши дијалог најширег обима у локалној средини и да буде завршна фаза широког консултативног процеса израде Локалног акционог плана за младе. Јавна расправа представља механизам који омогућава најширем кругу грађанства да утиче на будуће мере намењене бризи о младима, а чију ће примену координирати локална самоуправа.

Наведени процес подразумева јавно представљање општинских приоритета у вези са питањима и проблемима младих, као и мерама за њихово решавање, кроз све расположиве медије на локалном и/или регионалном нивоу.

Поред промотивних активности, јавна расправа треба да представља и механизам којим грађани могу да доставе своје коментаре, допуне или измене.

Интегрални текст Локалног акционог плана за младе треба да буде изложен на огласној табли Општине и на званичној општинској интернет презентацији, а грађани могу да у одређеном временском периоду доставе своје коментаре Канцеларији за младе.

После јавне расправе, Канцеларија за младе, у сарадњи са релевантним општинским телом/органом разматра пристигле коментаре, допуне или измене и одлучује да ли ће бити измена у Локалном акционом плану, или је потребно додатно објаснити поједина питања грађанима.

Анекс 1

Акциони план за 2011. годину (и континуирано)

Приоритет	Активности	Рокови	Очекивани резултат	Индикатор	Реализатори	Финансијска средства
Оснаживање активизма и повећавање мобилности младих	Промовисање активности КЗМ (медијски наступи, флајери, плакати, мајице...)	интензивн о фебр.-март; континуирано надаље	Појачана свест о КЗМ као главном покретачу активизма младих	Број медијских наступа Број одштампаних и подељених матер.	КЗМ, локални и регион. медији	40.000
	Састанци КЗМ и релевантних локалних и регионалних КЗМ и НВО са циљем успостављања и/или јачања сарадње	фебруар-март и даље континуирано	Утемељена и започета сарадња са суседним КЗМ и лок. и рег. НВО	Број заједнички реализованих акција/пројеката у току године	КЗМ, НВО	-
	Успостављање мреже омладинских сарадника-волонтера који ће прикупљати и обликовати информације значајне за младе у заједници;	током године	Организовани сарадници прикупљају релевантне информације за младе	10 младих сарадника	КЗМ, ср. школе	20.000
	Постављање мреже инфо пултова са ажурираним информацијама од значаја за младе	током године	Информисани млади. Млади упознати са могућностима за развој омладинских активности	Број пултова Количина материјала који се дистрибуира	КЗМ, школе, ДК, Библиотека, сеоски ДК и библ.	55.000
	Креирање веб сајта КЗМ	током године	Повећање видљивости КЗМ Боља информ. младих	Креиран веб сајт	КЗМ	25.000
	Промовисање волонтеризма и волонтерских кампова;	током године, 5. дец.	Развијање свести о вредностима волонтеризма и повећан број волонтера	Одржане 2 трибине/ радионице са учешћем по 30 младих Обележен Међународни дан волонтера	КЗМ, регионална НВО	40.000
	Волонтерско активирање младих у одржавању локалних манифестација	током године	Повећана свест о волонтеризму као виду активизма	Број волонтера	КЗМ, школе	-
	Обука младих активиста за учешће у ЕУ програму „Млади	током године	Обучени млади активисти за учешће у ЕУ програму	Број обучених младих Број написаних пројек.	КЗМ, регионална НВО	25.000

	у акцији“		Повећана мобилност младих	Број добијених грантова		
	Континуирано едуковање координатора КЗМ и других омладинских радника	током године	Едуковани радници спроводе квалитетније активности	Квалитет и ефикасност рада КЗМ	КЗМ, релевантни едукатори	50.000
	Писање пројеката за младе и аплицирање на конкурсима	током године	Развијање пројектног планирања Добијена средства за реализацију пројеката	Најмање 2 написана пројекта Број и висина одобрених грантова	КЗМ, сама или у сарадњи са НВО	-
	Обележавање Међународног дана младих	12. август	Повећана свест младих и читаве заједнице о проблемима и потребама младих	Број учесника Време/простор у медијима	КЗМ, школе, КУД	40.000
	Активирање младих у очувању животне средине (чишћење јавних простора, обележавање Светског дана заштите животне средине, едукативне трибине...)	током године	Повећан активизам младих Подигнута еколошка свест	Број акција Број младих учесника	КЗМ, ЛС, МЗ, ТО, школе, рибол. и ловачка друштва	25.000
Унапређивање свих облика запошљавања, самозапошљавања и предузетништва младих	Организовање семинара за активно тражење посла, доквалиф. и преквалиф.	током године	Млади успешнији на тржишту рада Млади остају у Општини	Број семинара Број учесника	НСЗ, ЛС, КЗМ, школе	30.000
	Промоција каријерног вођења и саветовања и обука за каријерне саветнике	прва половина године	Створени капацитети за спровођење КВС младих Почело КВС младих Млади успешно граде каријеру	Број обучених полазника	КЗМ, регионална НВО, ср. школе, НСЗ	50.000
	Обука о приватном предузетништву, вођењу посла, бизнис плановима...	зима	Млади покрећу сопствени посао	Број младих учесника Број младих предузетника	НСЗ, ЛС, КЗМ	35.000
	Организовање курсева за стицање нових вештина	током године	Млади успешнији на тржишту рада Образованији млади	Број курсева Број младих који учествују на	НСЗ, ЛС, КЗМ	60.000

	(рачунари, језици) Организовање семинара за категоризацију и регистрацију пољопривредних газдинстава Иницирање ангажовања младих незапослених у оквиру програма јавних радова Иницирање програма радних пракси у државним и приватним установама/фирмама	прва половина године током године током године	Млади покрећу пољопривредну делатност Млади стичу радно искуство и бивају успешнији на тржишту рада Запослени млади Млади стичу радно искуство и бивају успешнији на тржишту рада Запослени млади	курсевима Број младих учесника Број регистрованих газдинстава Број ангажованих младих Број запослених младих Број младих на пракси	КЗМ, МПШВ., ЛС НСЗ, ЛС, КЗМ, установе и фирме ЛС, КЗМ, установе и фирме	40.000 Средства из Програма -
Унапређење културних, спортских и других садржаја за младе	Креирање културно-уметничких програма у сарадњи КЗМ са ДК, Библиотеком и Музејом (трибине, књ. вечери, изложбе...) Организовање креативних и едукативних радионица, школа и курсева (у складу са жељама младих исказаним у Истраживању) у сарадњи КЗМ са ДК и Библиотеком Организовање културних програма и креативних и едукативних радионица и курсева у оквиру сеоских ДК и/или библиотека Посебан културни и спортски програм за младе у оквиру програма прославе Св. Прокопија	током године током године током године јул	Повећана партиципација младих у креирању и посети културних програма Неформално образовање за младе по жељи младих Образованији млади Креативнији млади Побољшана културна понуда за младе на селу Неформално образовање за младе по жељи младих Образованији млади Креативнији млади Повећано учешће младих у креирању и учествовању у културним и спортским програмима	Број одржаних програма и број младих посетилаца Број програма Број полазника Број идентификованих талената Број програма Број полазника Број идентификованих талената Број младих учесника и посетилаца	КЗМ, ДК, Библиотека, Музеј, КУД КЗМ, ДК, Библиотека, КЗМ, ЛС, МЗ, КУД, сеоски ДК и библ. ЛС, КЗМ, ТС Центар, ТО	40.000 + из буџета ДК, Библиотеке и Музеја 60.000 + из буџета ДК и Библ. 100.000 40.000

	Организовање 1 спортске манифестације за младе у Прокупљу, по жељи младих	лето	Повећано учешће младих у креирању и учествовању у спортским програмима	Број младих учесника и посетилаца	ЛС, КЗМ, ТС Центар	45.000
	Организовање 3 спортске манифестације у сеоским насељима	лето	Повећано учешће младих у креирању и учествовању у спортским програмима	Број младих учесника и посетилаца	ЛС, МЗ, КЗМ	75.000
	Организовање концерата и журки за младе	током године	Повећано учешће младих у креирању и посети културно-забавних прогр.	Број конц. и журки Број младих посетилаца	КЗМ, ДК, ТО, ТС Центар, НВО	45.000 + учешће ДК, ТО и ТС Центра
Развијање социјалне инклузије и здравих стилова живота младих	Субвенционисан превоз за школску децу, стипендије, једнократна помоћ и остале уобичајене врсте помоћи соц. угрожених младих	током године	Обезбеђене једнаке шансе за све младе Подстакнути таленти	Број младих који користи субвенциониран превоз.... Број стипендија	ЛС	Најмање у висини прошлости шњег износа ове буџетске ставке
	Успостављање сарадње КЗМ са представницима ЦСР, ЗЦ и ЦК	почетак године	Успостављена сарадња КЗМ са кључним актерима здравств. и соц. заштите	Број заједничких активности	КЗМ, ЦСР, ЗЦ и ЦК	-
	Иницирање хуманитарне акције за помоћ социјално угроженим младима	током године	Подигнута социјална свест и одговорност младих Побољшан положај соц. угрожених младих	Број особа које су уделиле помоћ Квантитет помоћи	КЗМ, ЦК, ЦСР, школе, профит. предузећа	-
	Писање једног пројекта за младе ОСИ	током године	Добијен грант Побољшан квалитет живота младих ОСИ	Број младих ОСИ обухваћен пројектом Висина донације	КЗМ, НВО. ЦСР	Донација
	Окупљање и обука групе омладинских волонтера који ће учествовати у превентивним програмима у заједници	прва половина године па надаље	Млади упознати са ризицима и укључени у превентивне кампање, тзв. вршњачки едукатори	Број обучених младих едукатора	КЗМ, школа, ЦК, ЦСР, лок. и рег. НВО	50.000
	Промовисање здравих стилова живота и очувања здравља	јесен	Подигнута свест младих о вредности здравих стилова живота	Број трибина Број младих учесника Промо материјал Број медијских наступа	КЗМ, ЗЦ, ЦСР, ЦК, медији, школе	30.000

	Обележавање битних датума посвећених очувању здравља (Светски дан борбе против сиде, Светски дан борбе против пушења...)	током године	Млади упознати са ризицима и укључени у превентивне кампање	Број младих који учествују у акцијама	КЗМ, школа, ЦСР, ЗЦ, ЦК	25.000
--	--	--------------	---	---------------------------------------	-------------------------	--------

Анекс 2

Акциони план за 2012 – 2015. годину

Приоритет	Активности	Очекивани резултат	Индикатор	Реализатори
Оснаживање активизма и повећавање мобилности младих	Перманентне кампање промовисања КЗМ усмерена ка младима, привредном сектору и заједници уопште	Подигнута свест о важности КЗМ Јака и респектабилна КЗМ као главни актер у пољу омлад политике	Квалитет кампања Број младих који подржава рад КЗМ Обим материјалне подршке привр. сектора	КЗМ
	Даље развијање сарадње КЗМ-а са другим КЗМ, релевантним локалним, регионалним и ЕУ НВО	Развијена сарадња са другим КЗМ и лок. и рег. НВО Заједнички партнерски пројекти	Број заједнички реализованих пројеката у току године	КЗМ, локалне КЗМ, локалне регионалне и међународне НВО
	Рад КЗМ на умрежавању свих локалних кључних актера који се у потпуности или делимично баве омладинском политиком	Умрежени актери се организовано, синергично баве проблемима младих	Број заједничких акција	КЗМ
	Оснивање и рад омладинских група на сеоским подручјима	Активно укључивање и активирање младих из руралних средина по питањима омл. политике Креирање базе за умрежено деловање на читавој територији Општине	Број и активност основаних група	КЗМ, ЛС, МЗ, школе
	Координирање мрежом омладинских сарадника који прикупљају и обликују информације значајне за младе у заједници	Млади упознати са могућностима за развој омладинских активности Информисани млади	Укључено најмање 25 омладинских активиста	КЗМ, школе, НВО
	Одржавање мреже инфо пултова са ажурираним информацијама од значаја за младе	Успостављена мрежа инфо пултова са актуелним информацијама	Број пултова Број дистрибуираних информација	КЗМ, школе, ДК, Библиотека, сеоски ДК и библи.
	Одржавање и даље унапређивање сајта КЗМ	Боља информисаност младих Видљив рад КЗМ	Број посета сајта	КЗМ
	Формирање волонтерског сервиса и промовисање волонтеризма	Развијање свести о волонтеризму као начину деловања у заједници и повећан број волонтера Створена основа за системски развој волонтеризма	Основан волонтерски сервис Активности сервиса Број младих волонтера	КЗМ, ЛС, МОС

	<p>Рад на пројектима у оквиру ЕУ програма "Млади у акцији"</p> <p>Континуирано едуковање координатора КЗМ и других омладинских радника</p> <p>Волонтерско активирање младих у одржавању локалних манифестација</p> <p>Пројекти међуопштинске и међународне размене</p> <p>Иницирање формирања и рада једне НВО младих</p> <p>Обележавање Међународног дана младих</p> <p>Активирање младих у очувању животне средине (чишћење јавних простора, обележавање Светског дана заштите животне средине, едукативне трибине ...)</p>	<p>Млади укључени у ЕУ пројекте Повећана могабилност младих</p> <p>Едуковани радници спроводе квалитетније активности</p> <p>Повећана свест о волонтеризму као виду активизма</p> <p>Повећана могабилност младих Стицање нових искустава Учвршћивање познанстава</p> <p>Развијенији НВО сектор који се бави младима Повећан активизам младих</p> <p>Повећана свест младих и читаве заједнице о проблемима и потребама младих Промовисани стандарди ЕУ политике за младе</p> <p>Повећан активизам младих Подигнута еколошка свест</p>	<p>Број и величина пројеката Број донираних пројеката</p> <p>Квалитет и ефикасност рада КЗМ</p> <p>Број младих волонтера</p> <p>Број реализованих пројеката Број обухваћених младих</p> <p>Број чланова организације Број реализованих пројеката</p> <p>Реакција заједнице и младих Број учесника Медијска пропраћеност</p> <p>Број акција Број младих учесника</p>	<p>КЗМ, локалне и регионалне НВО,</p> <p>КЗМ, релевантни едукатори</p> <p>КЗМ, школе, НВО</p> <p>КЗМ, ЛС, школе, НВО</p> <p>КЗМ, нова НВО</p> <p>КЗМ, школе</p> <p>КЗМ, ЛС, МЗ, ТО, школе, ловачка и роболов. друштва, МЖСПП</p>
<p>Унапређивање свих облика запошљавања, самозапошљавања и предузетништва младих</p>	<p>Континуирана сарадња са НСЗ на едукативним програмима тражења посла: организовање курсева за активно тражење посла и стицање нових вештина (рачунари, језици), доквалиф. и преквалификација</p> <p>Наставак програма каријерног вођења и саветовања за младе</p> <p>Наставак програма омладинског предузетништва</p> <p>Организовање сајмова запошљавања</p>	<p>Смањена незапосленост младих Стицање додатних вештина незапослених младих Млади успешнији на тржишту рада</p> <p>Млади успешно граде каријеру</p> <p>Развијено омладинско предузетништво Млади покрећу сопствени посао</p> <p>Млади успешнији на тржишту рада</p>	<p>Број младих на евиденцији НСЗ</p> <p>Број различитих врста услуга Број младих обухваћен програмом</p> <p>Број учесника програма Број младих који аплицира код Фонда за развој Број нових младих предуз.</p> <p>Број сајмова</p>	<p>КЗМ, НСЗ</p> <p>КЗМ, регионална НВО, школе, НСЗ</p> <p>ЛС, КЗМ, МОС, републичка и регионалне агенције</p> <p>КЗМ, НСЗ, ЛС, МЕРП, привредници</p>

	<p>Помоћ младима који желе да се баве пољопривредом (организовање семинара за категоризацију и регистрацију пољопривредних газдинстава и сл)</p> <p>Анимирање предузећа и установа за ангажовање волонтера</p>	<p>Млади покрећу пољопривредну делатност</p> <p>Унапређење волонтеризма Стицање практичних вештина.</p>	<p>Број учесника на сајму Број запослених младих</p> <p>Прој учесника семинара Број регистрованих газдинстава</p> <p>Број младих волонтера</p>	<p>КЗМ, МПШВ, ЛС</p> <p>КЗМ, ЛС, НСЗ, школе, фирме и установе</p>
<p>Унапређење културних, спортских и других садржаја за младе</p>	<p>Настављање са неговањем постојећих и иницирање нових образовних и креативних радионица, курсева и школа (у складу са жељама и потребама младих)</p> <p>Креирање културно-уметничких програма за младе (трибине, филмске пројекције, изложбе, књиж. вечери,...)</p> <p>Организовање спортских манифестација за младе, по жељи младих</p> <p>Организовање музичких и забавних манифестација за младе, по жељи младих</p> <p>Уређење простора за културно-уметничке и забавне програме у Прокупљу и другим насељима у Општини</p> <p>Уређење спортско-рекреативних терена у Прокупљу и другим насељима у Општини</p> <p>Оснивање Интернет клуба (Можда у склопу ДК)</p>	<p>Едуковани млади Развијене креативних способности младих Идентификовани млади таленти</p> <p>Реализовани културни програми за младе подижу културни ниво младих</p> <p>Повећано учешће младих у креирању и учествовању у спортским програмима</p> <p>Повећано учешће младих у креирању и посети културно-забавних програма</p> <p>Створени предуслови за организовање културно-уметничких и забавних програма за младе</p> <p>Створени предуслови за бављење спортом и рекреацијом младих</p> <p>Информационо писмени млади Млади квалитетно проводе слободно време</p>	<p>Број радионица и школа Број полазника, тј. учесника Број идентификованих талената</p> <p>Број одржаних програма Број младих посетилаца</p> <p>Број манифестација Број младих учесника и посетилаца</p> <p>Број манифестација Број младих учесника и посетилаца</p> <p>Број уређених простора Број културно-уметничких и забавних програма</p> <p>Број уређених терена Број организованих дешавања</p> <p>Основао Интернет клуб Посећеност Клуба</p>	<p>КЗМ, ДК, Библиотека, сеоски ДК и библиотеке, школе</p> <p>КЗМ, ДК, Библиот, ТО, ТС Центар, КУД, Музеј, сеоски ДК и библиотеке</p> <p>ЛС, КЗМ, ТС Центар спортски клубови</p> <p>КЗМ, ДК, ТО, ТС Центар, НВО, ЛС, сеоски ДК, КУД</p> <p>ЛС</p> <p>ЛС</p> <p>КЗМ, ДК</p>

<p>Развијање социјалне инклузије и здравих стилова живота младих</p>	<p>Уобичајене активности које финансира ЛС: стипендије, награде, ужина, превоз и др.</p> <p>Координирање радом омладинских волонтера који учествују у превентивним програмима у заједници; рад на анимирању и обуци нових волонтера</p> <p>Анимирање заједнице и лобирање код кључних актера за успостављањем/унапређењем саветовалишта за младе и социјалног сервиса за рањиве групе младих</p> <p>Едукативне радионице и пројекти (Ненасилна комуникација, Превенција ризичних ситуација, Конструктивно решавање конфликта, Родна равноправност, Инклузија младих Рома...)</p> <p>Акције и пројекти у вези са инклузијом младих ОСИ</p> <p>Промовисање здравих стилова живота и очувања здравља</p> <p>Иницирање хуманитарних акција усмерених ка соц. угроженим младима</p> <p>Анимирање младих да учествују у акцијама здравствене и соц. заштите (добровољно давање крви, Светски дан борбе против сиде, Светски дан борбе против пушења...)</p>	<p>Обезбеђене једнаке шансе за све младе Подстакнути таленти</p> <p>Вршњачки едукатори укључени у превентивне кампање</p> <p>Млади упознати са ризицима Боља информисаност о здрављу Млади добијају адекватну помоћ Унапређење квалитета живота рањивих група младих</p> <p>Смањен број насиља међу младима Подигнута свест младих о родној равноправности Инклузија младих Рома...</p> <p>Укључивање младих са инвалидитетом у активан живот заједнице</p> <p>Промотивно-едукативне активности, медијски наступи и др. подигли свест младих о вредности здр.стл. живота</p> <p>Подигнута социјална свест и одговорност Побољшан положај соц. угрожених младих</p> <p>Подстакнута хуманост и солидарност код младих Здрављи млади</p>	<p>Бр. младих који користи помоћ Број награђених Број стипендиста</p> <p>Број обучених младих едукатора за заштиту репродуктивног здравља, превенцију болести завистности...)</p> <p>Број организованих активности на плану анимирања и лобирања Успостављени/ унапређени саветовалиште и сервис</p> <p>Број радионица Број учесника</p> <p>Број младих ОСИ обухваћен акцијама Број реализованих пројеката</p> <p>Број активности. Медијска пропраћеност</p> <p>Број особа које су уделе помоћ Квантитет помоћи</p> <p>Број младих који учествују у акцијама</p>	<p>ЛС</p> <p>КЗМ, школе, локалне и регионалне НВО</p> <p>КЗМ, ДЗ, ЦСР, ЦС, ЛС, релевантне НВО</p> <p>НВО, психолошко педагошка служба у школама, КЗМ, ЗЦ, ЦК, школе</p> <p>КЗМ, НВО, ЦСР, ЦК</p> <p>КЗМ, ЗЦ, ЦСР, ЦК, медији, школе</p> <p>КЗМ, ЦК, ЦСР, школе, профит. предузећа</p> <p>КЗМ, ЦК, , школе, ЦСР, ЗЦ</p>
---	---	---	--	--